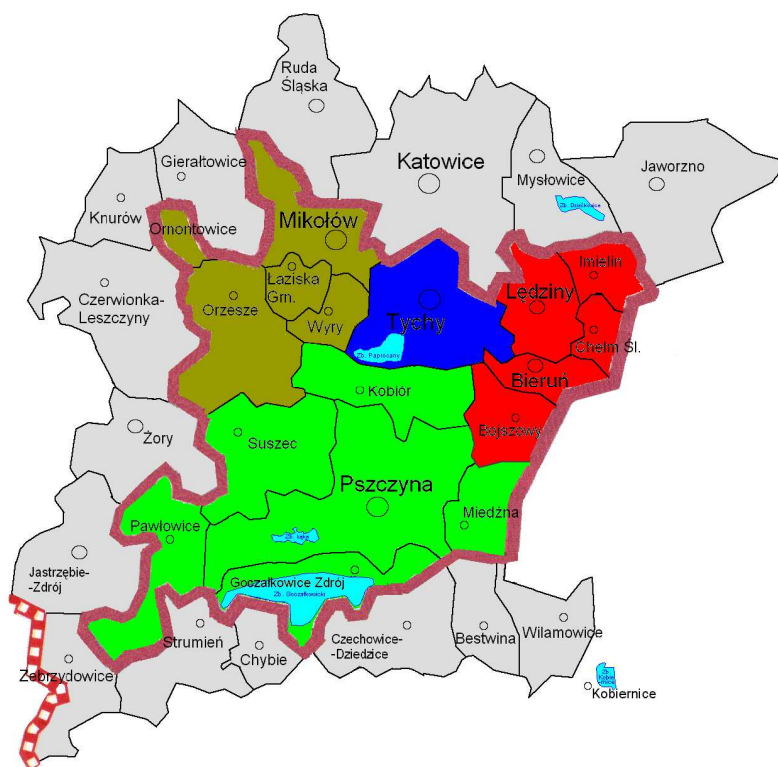

**Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
w Tychach**

**OCENA STANU BEZPIECZEŃSTWA
SANITARNEGO POWIATU
MIKOŁOWSKIEGO
w 2015 roku**

**Obszar i ilość obiektów nadzorowany przez PSSE w Tychach
- dane z druków statystycznych**

<i>Dane</i>	<i>Powiat</i>				<i>Razem Powiaty stan na: 12/2015</i>
	Tychy	Bieruńsko- Lędziński	Mikołowski	Pszczynski	
Obszar	81,81 km²	158,15 km²	233,14 km²	471,12 km²	944,22 km²
Liczba obiektów nadzorowanych	2261	884	1510	1867	6522
Liczba podobiektów nadzorowanych	518	198	322	477	1515
Liczba ludności	128 621	58 815	96 107	109 409	392 952

Spis treści:

1. OCENA SYTUACJI EPIDEMIOLOGICZNEJ W POWIECIE MIKOŁOWSKIM	4
1.1. Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych	4
1.2. Nadzór nad wykonawstwem szczepień ochronnych	6
1.3 Ocena podmiotów leczniczych	8
2. STAN SANITARNY OBIEKTÓW ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU	10
2.1. Ogólna ocena stanu sanitarnego obiektów żywieniowych i żywnościowych	10
2.2. Nadzór nad importem/eksportem	12
2.3. Jakość zdrowotna środków spożywczych	13
3. OCENA STANU SANITARNEGO URZĄDZEŃ I OBIEKTÓW UŻYTKU PUBLICZNEGO	15
3.1. Obiekty użyteczności publicznej	15
3.2. Jakość wody przeznaczonej do spożycia i wykorzystywanej do kąpieli i rekreacji	19
4. ODDZIAŁ LABORATORYJNY	22
5. OCENA WARUNKÓW ZDROWOTNYCH ŚRODOWISKA PRACY, PRZESTRZEGANIA PRZEPISÓW DOTYCZĄCYCH SUBSTANCJI CHEMICZNYCH I ICH MIESZANIN ORAZ PRZESTRZEGANIA ZAKAZU WYTWARZANIA I WPROWADZANIA DO OBROTU ŚRODKÓW ZASTĘPCZYCH LUB NOWYCH SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH.	25
6. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY	26
7. OCENA PLACÓWEK NAUCZANIA I WYCHOWANIA	29
8. DZIAŁALNOŚĆ OŚWIATOWO – ZDROWOTNA	34

1. OCENA SYTUACJI EPIDEMIOLOGICZNEJ W POWIECIE MIKOŁOWSKIM

1.1 Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych

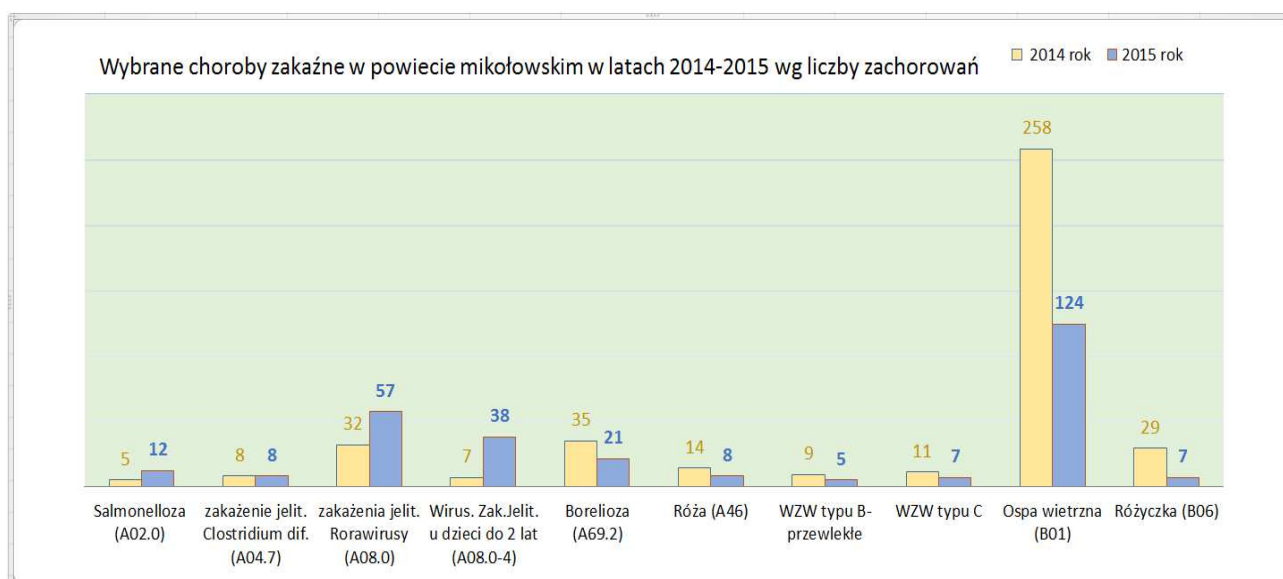
Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych w powiecie mikołowskim nie budzi niepokoju, można ocenić ją jako dobrą. W sposób ciągły monitorowane są zgłoszenia zakażeń oraz podejrzeń i zachorowań na choroby zakaźne. W uzasadnionych przypadkach wdrażane są działania przeciwepidemiczne. Nie zarejestrowano chorób wysoce zakaźnych stanowiących bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia i życia ludności.

W 2015 r. z powiatu mikołowskiego zgłoszono do PPIS w Tychach 521 choroby zakaźne, co stanowiło 16,08% ogólnej liczby zgłoszonych chorób zakaźnych z powiatów objętych nadzorem. Liczba zgłoszonych chorób zakaźnych przez lekarzy z powiatu mikołowskiego w 2015 r. była mniejsza o 16,24% w porównaniu do liczby zgłoszeń w 2014 r. W każdym przypadku wymagającym wdrożenia działań mających na celu zapobieganie rozprzestrzeniania się choroby zakaźnej lub obowiązku monitorowania jej przebiegu, przeprowadzono wywiady epidemiologiczne w środowisku domowym, w miejscu pobytu lub hospitalizacji pacjenta oraz obejmowano nadzorem epidemiologicznym osoby z bliskiego otoczenia z chorym. Zarejestrowano 8 nowych nosicieli antygenu HCV i 5 nosicieli HBs. Z badań bakteriologicznych pobranych prób od osób chorych, ozdowieńców po przebytej chorobie, osób ze styczności z chorym oraz z badań do książeczek zdrowia zarejestrowano jednego nowego nosiciela pałeczek z grupy Salmonella.

W porównaniu z 2014 r. w powiecie mikołowskim zaobserwowano:

- Wzrost zachorowań m.in. na wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy w tym również u dzieci do lat 2, zatrucia pokarmowe wywołane pałeczkami Salmonella.
- Spadek zachorowań dotyczył: boreliozy, róży, biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowego BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu ogółem oraz u dzieci do lat 2, chorób wieku dziecięcego tj. ospy wietrznej, świnki, różyczki.
- Na podobnym poziomie w porównaniu do roku poprzedniego utrzymywały się bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez Clostridium difficile.
- Pojedyncze zachorowania dotyczyły kiły oraz nowo wykrytego zakażenia HIV.
- Nie zarejestrowano chorób zakaźnych stanowiących zagrożenie dla zdrowia publicznego.

Wykres nr 1

Inspekcja Sanitarna sprawuje nadzór epidemiologiczny nad gruźlicą z uwzględnieniem kontynuowania leczenia ambulatoryjnego po zakończonej hospitalizacji. W powiecie mikołowskim w 2015 r. zarejestrowano 15 nowych zachorowań, wskaźnik zapadalności wynosił 15,66 na 100 tysięcy mieszkańców. Zachorowania na gruźlicę w latach 2014 i 2015 najczęściej występowały u osób w grupie 64 -79 lat. Gruźlica układu oddechowego stanowiła 95%, natomiast gruźlica pozapłucna dotyczyła 5% zarejestrowanych chorych. Badaniami bakteriologicznymi potwierdzono 66% zachorowań w 2014 i w 2015 r. Charakterystyczne objawy chorobowe dla gruźlicy wystąpiły u 95% pacjentów. W związku z prowadzonymi dochodzeniami epidemiologicznymi w latach 2014-2015 nadzorem epidemiologicznym objęto ogółem 171 osób z bezpośredniego kontaktu z osobami chorymi.

Tabela nr 1

Liczba zachorowań i wskaźnik zapadalności na gruźlicę w latach 2014-2015					
Lp.	powiat	2014 rok		2015 rok	
		liczba zachorowań	wskaźnik zapadalności	liczba zachorowań	wskaźnik zapadalności
1	mikołowski	16	16,71	15	15,66
2	pszczyński	17	15,61	7	6,43
3	bieruńsko-lędziński	6	10,24	5	8,53
4	miasto Tychy	12	9,32	9	6,99
Ogółem		51	13,01	36+ 2 osoby bezdomne	9,69

Wykres nr 2

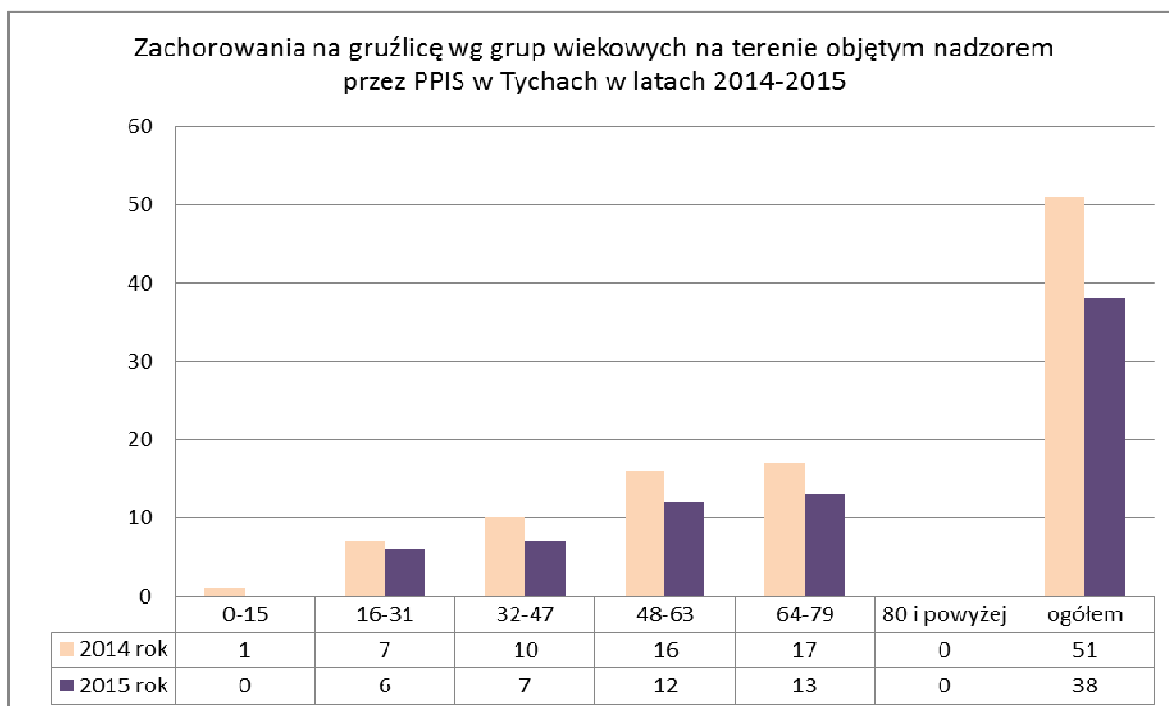

Tabela nr 2

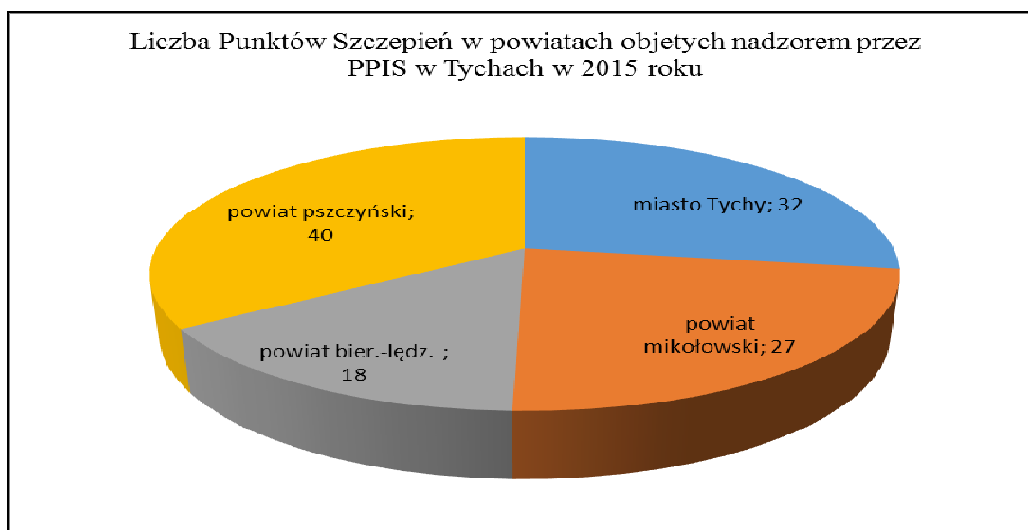
Liczba zachorowań na gruźlicę, rodzaj gruźlicy oraz ilość osób z kontaktu objętych nadzorem epidemiologicznym w latach 2014-2015		
	2014	2015
Gruźlica układu oddechowego	48	36
Gruźlica pozapłucna	3	2
Liczba zachorowań/ liczba osób z najbliższego kontaktu	51/84	38/87

1.2. Nadzór nad wykonawstwem szczepień ochronnych.

Realizacja szczepień ochronnych ma bezpośredni wpływ na bezpieczeństwo zdrowotne społeczeństwa. Szczepienia ochronne są skuteczną metodą zapobiegania chorobom zakaźnym w odniesieniu do osoby poddającej się szczepieniu (odporność indywidualna) oraz kształtowania odporności całej populacji (odporność zbiorowa/ populacyjna).

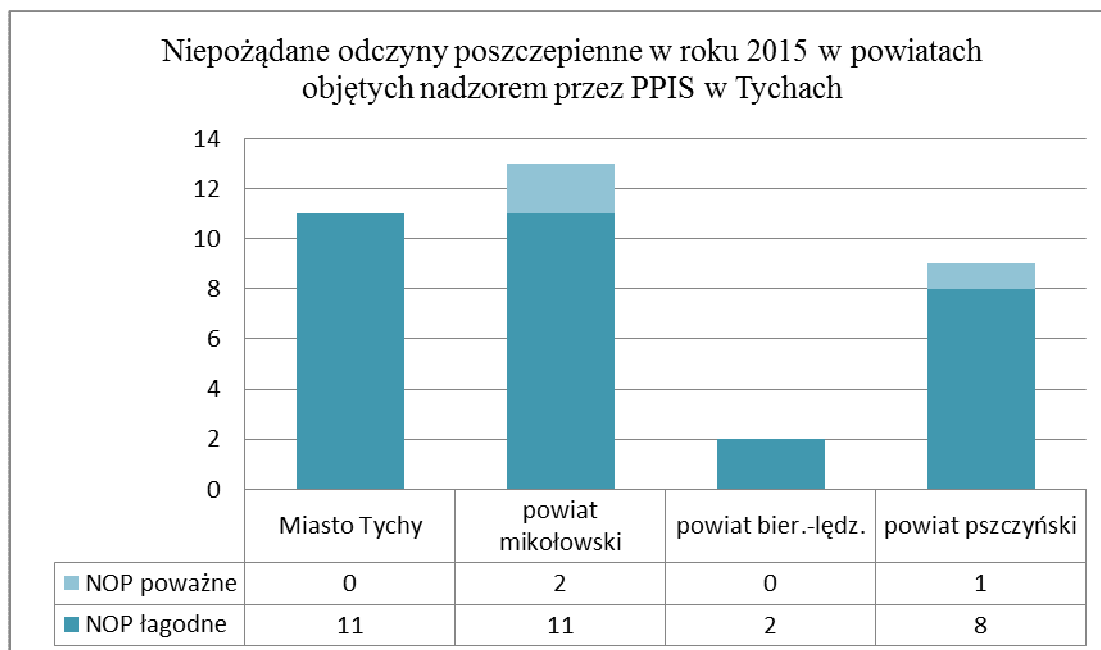
W powiecie mikołowskim funkcjonuje 27 Punktów Szczepień, które realizują obowiązkowy program szczepień ochronnych.

Wykres nr 3

Grupa osób do 20 roku życia w powiecie mikołowskim objęta Programem Obowiązkowych Szczepień Ochronnych liczy 18594 osób. W ramach nadzoru bieżącego przeprowadzono 13 kontroli Punktów Szczepień, stwierdzono 3 nieprawidłowości i wydano 3 decyzje nakazujące ich usunięcie. W roku 2015 zarejestrowano 13 niepożądanych odczynów poszczepiennych, w tym 11 zaklasyfikowano jako łagodne, 2- poważne. NOP-y wystąpiły po następujących preparatach szczepionkowych: BCG (2), MMR (1), Priorix (1), Prevenar 13 (3), Pentaxim (2), Euvax B (1), DTP (1), Infanrix Hexa (1), Tripacel (1).

Wykres nr 4

Podejmowano intensywne działania w związku z uchylaniem się od szczepień ochronnych. Na koniec 2015 roku liczba osób uchylających się od tego obowiązku wynosiła 77. W porównaniu do ubiegłego roku odnotowano wzrost o 37,66 %.

Działania realizowano poprzez:

- prowadzenie rozmów i korespondencji na temat korzyści wynikających ze szczepień,
- wysyłanie wezwań oraz upomnień do wykonania obowiązku szczepień,
- przeprowadzanie kontroli podmiotów leczniczych w zakresie działań podejmowanych wobec osób uchylających się od obowiązku szczepień.

Prowadzono nadzór nad poprawnością i terminowością sprawozdawczości z realizacji szczepień ochronnych. Na bieżąco informowano podmioty lecznicze w których realizowany jest program szczepień ochronnych o wstrzymywaniu i dopuszczaniu w obrocie preparatów szczepionkowych. Udzielano informacji pisemnej i ustnej osobom z kontaktu z HBs (+) i nosicielom HCV o obowiązku wykonywania szczepień p/wzw typu B. Osobom prywatnym i instytucjom udzielano poradnictwa w zakresie szczepień ochronnych obowiązkowych i zalecanych.

Podczas przeprowadzonych kontroli oraz indywidualnego poradnictwa zwrócono szczególną uwagę na:

- realizację obowiązującego Programu Szczepień Ochronnych,
- stan zaszczepienia dzieci i młodzieży w ramach szczepień obowiązkowych i zalecanych,
- racjonalne gospodarowanie preparatami szczepionkowymi oraz maksymalne wykorzystanie preparatów wielodawkowych,
- dokumentowanie wykonanych szczepień ochronnych oraz opracowanie dokumentacji związanej z niepożądanymi odczynami poszczepiennymi,
- aktualizację przepisów prawnych związanych z realizacją szczepień ochronnych.

Szczepienia ochronne realizowane w ramach Programu Szczepień Ochronnych, poprzez czynne uodpornienie populacji, mają korzystny wpływ na poprawę sytuacji epidemiologicznej nadzorowanego terenu, w szczególności przyczyniają się do spadku liczby zachorowań na choroby zakaźne oraz spadku liczby występujących powikłań po przebytej chorobie.

1.3. Ocena podmiotów leczniczych.

Sekcja epidemiologii, wg stanu na dzień 31.12.2015 r. obejmuje nadzorem łącznie 1018 podmiotów leczniczych, przy czym w powiecie mikołowskim znajduje się 200, co stanowi 19,65% ogólnej liczby nadzorowanych podmiotów leczniczych. W grupie nadzorowanych podmiotów leczniczych są: podmioty realizujące stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne (4), podmioty lecznicze ambulatoryjne (69) oraz praktyki zawodowe lekarzy, dentystów i pielęgniarek (127). Stacjonarne i całodobowe świadczenia medyczne w powiecie mikołowskim realizowane były przez 3 szpitale w tym jeden będący pod nadzorem Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

Wykres nr 5

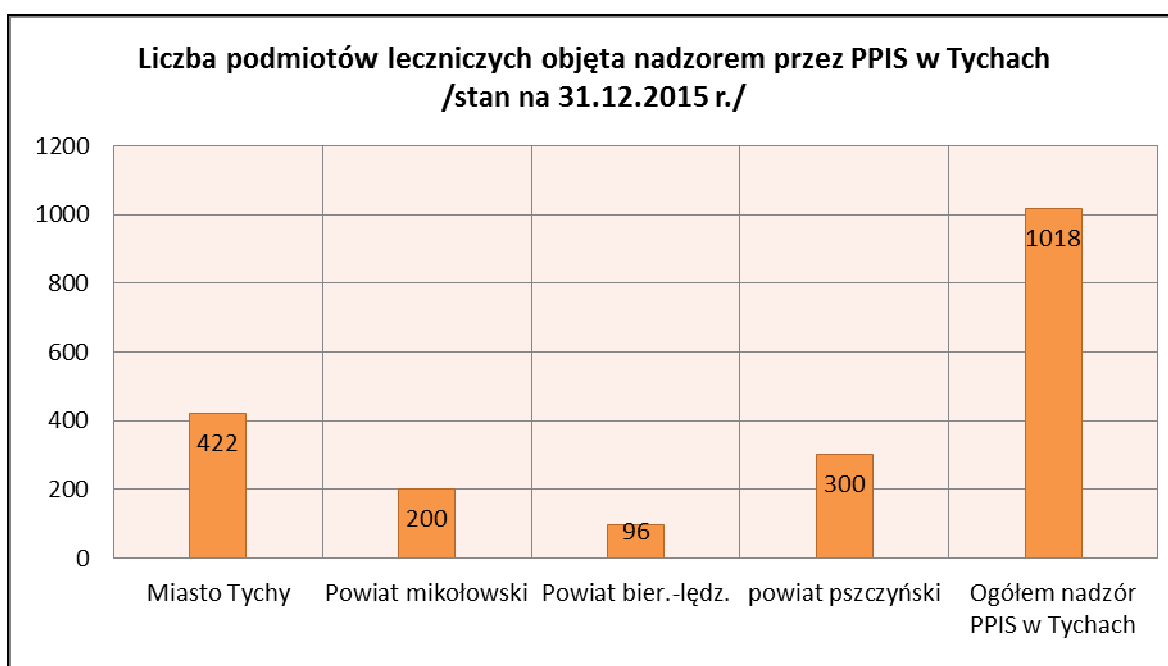

Tabela nr 3

Lp.	rodzaj obiektów	ilość
1	stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne (szpitale, zakłady rehabilitacji leczniczej, inne)	4
2	ambulatoryjne świadczenia zdrowotne	69
3	praktyki zawodowe (lekarzy, dentystów, pielęgniarek)	127
4	ogółem	200

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego przeprowadzono 29 kontroli. W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości wydano 4 decyzje nakazującą usunięcie nieprawidłowości oraz jedną zmianę terminu realizacji decyzji.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły:

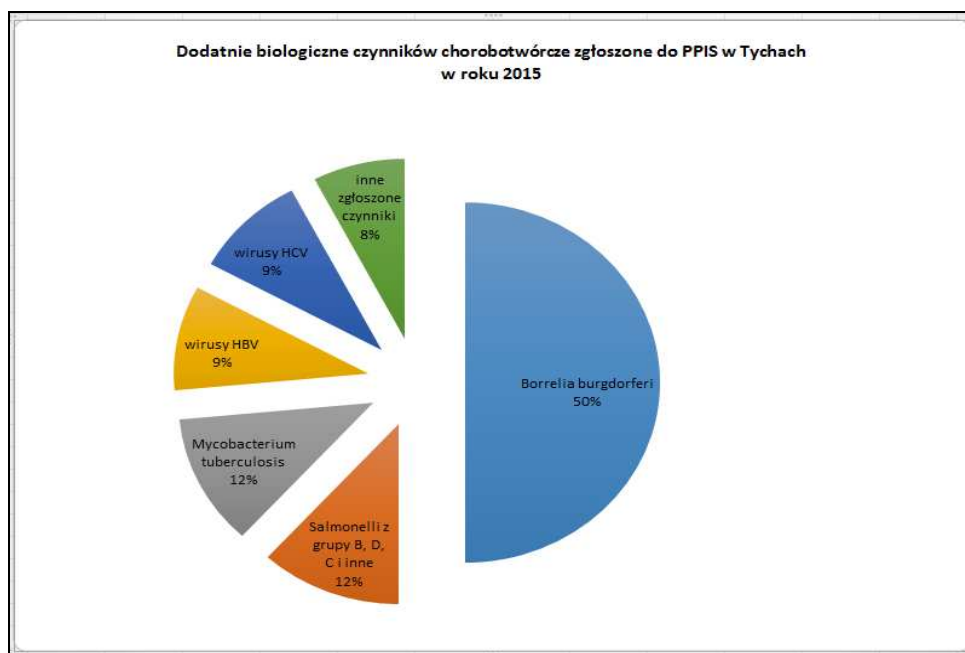
- nieprzestrzegania procedur sanitarno-higienicznych,
- nieprawidłowego przeprowadzania procesów dekontaminacji,
- niewłaściwego stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń podmiotu,
- nieterminowego zgłaszania niepożądanych odczynów poszczepiennych oraz przeprowadzania szczepień ochronnych niezgodnie z Programem Szczepień Ochronnych.

Prowadzony nadzór nad stanem sterylizacji wykazał, że w powiecie mikołowskim zainstalowanych jest 56 urządzeń do sterylizacji. Badania skuteczności sterylizacji wykonywane są przez osoby odpowiedzialne za sterylizację w podmiotach leczniczych.

W czasie przeprowadzania kontroli sanitarnych sprawdzeniu podlega dokumentowanie procesów sterylizacji.

Kierownicy laboratoriów z całego terenu podległego nadzorowi PPIS w Tychach, zgłaszali biologiczne czynniki chorobotwórcze, które na bieżąco rejestrowano i analizowano. W każdym uzasadnionym przypadku wdrażano działania przeciwepidemiczne. W 2015 roku zarejestrowano 170 biologicznych czynników chorobotwórczych tj. o 20,93% mniej w porównaniu do roku 2014 (215 w roku 2014). W analizowanym okresie największy procent dodatnich biologicznych czynników chorobotwórczych stanowiły czynniki potwierdzające zakażenie tj. *Borrelia burgdorferi* (50%), bakterie Gram-ujemne z rodzaju *Salmonelli* z grupy B, D, C i inne (11,76%), prątek gruźlicy- *Mycobacterium tuberculosis* (11,76%), wirusy HBV (9,41%) i HCV (9,41%).

Wykres nr 6

W wyniku prowadzonego bieżącego nadzoru w podmiotach leczniczych stwierdzono:

- wystarczające zaopatrzenie w wyroby medyczne jednorazowego i wielokrotnego użytku,
- prawidłowo dokumentowane procesy sterylizacji,
- asortyment i ilość środków dezynfekcyjnych dostosowany do rodzaju zagrożeń biologicznych,
- prawidłowe postępowanie z odpadami niebezpiecznymi pochodzenia medycznego oraz prowadzenie dokumentacji zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Zgodnie z powyższym można stwierdzić, że świadczenia zdrowotne udzielane były na właściwym poziomie higieniczno- sanitarnym.

W celu poprawy bezpieczeństwa zdrowotnego społeczeństwa realizowano następujące ponadplanowe zamierzenia:

- edukacja w zakresie podnoszenia świadomości nt. szczepień ochronnych poprzez realizację: kampanii społecznej- „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”, organizację konferencji szkoleniowej w zakresie Szczepień Ochronnych oraz udział w realizacji przedsięwzięcia nt. „Rola samorządów w poprawie dostępności do szczepień ochronnych”.
- nadzór nad zabiegami dezynfekcji, dezynsekcji i deratyzacji w ramach podejmowanych interwencji oraz przeprowadzanych powszechnych akcji deratyzacyjnych.
- postępowania z odpadami medycznymi w podmiotach leczniczych- podsumowanie działań wynikających ze sprawowanego nadzoru.
- kontrole kompleksowe w zakresie możliwości rozwinięcia miejsc kwarantannowych w obiektach ujętych w „Wojewódzkim planie działań na wypadek wystąpienia epidemii”.

2. STAN SANITARNY OBIEKTÓW ŻYWNOŚCI ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU

Celem polskiej polityki w zakresie bezpieczeństwa żywności jest szeroko rozumiana ochrona zdrowia i interesów konsumentów. W tym celu wdrożono szereg norm prawnych w zakresie kontroli higieny żywności obowiązujących zarówno rolników, producentów, przetwórców i sprzedawców. Wszystkie te przepisy mają zapewnić spełnienie zasady „od pola do stołu”, czyli gwarantować bezpieczeństwo produktów żywnościowych na każdym etapie łańcucha produkcji i dystrybucji. Dlatego też zapewnienie bezpiecznej żywności wymaga szeregu działań podejmowanych w sposób skoordynowany i zintegrowany.

Charakterystyka nadzorowanych obiektów.

W 2015 r. Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Tychach nadzorowała **3878** zakładów usytuowanych na terenie 4 powiatów. Znaczna liczba zakładów zlokalizowana jest na terenach wiejskich i na peryferiach miast. Najliczniejszą grupę stanowią zakłady obrotu żywnością, następnie zakłady żywienia zbiorowego otwartego, zamkniętego oraz obiekty produkcji żywności.

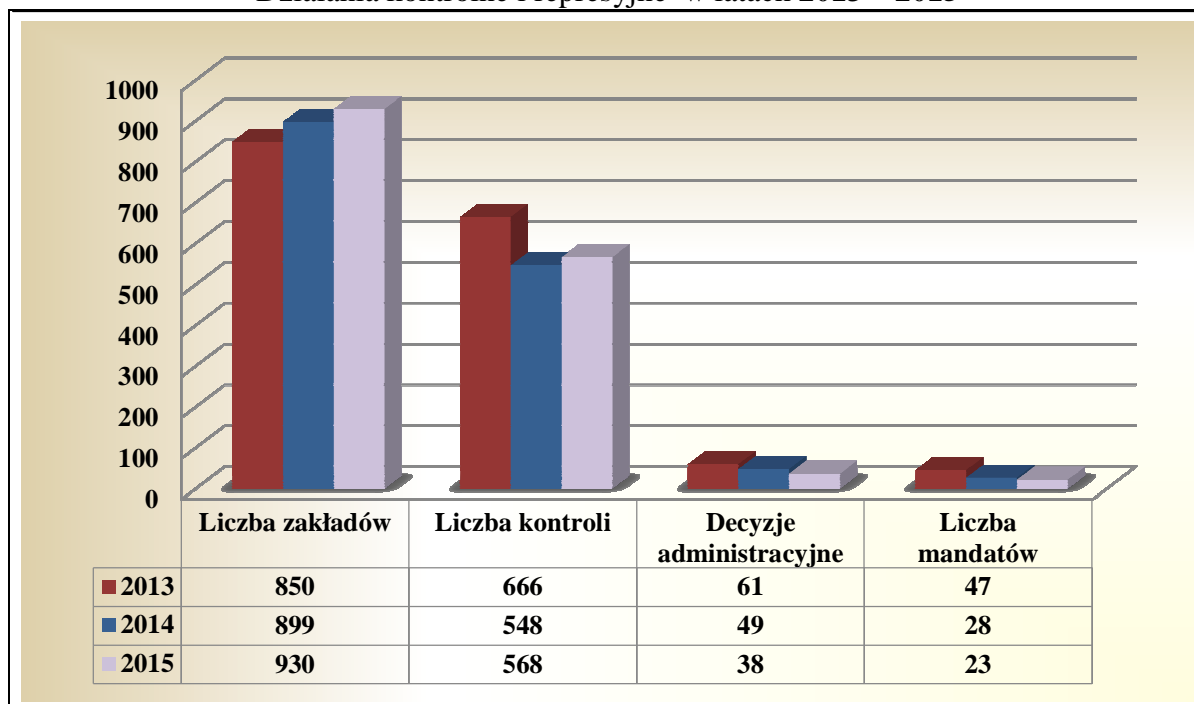
Na terenie działania tutejszej Stacji działają obiekty nowoczesne o wysokim standardzie, spełniające wymagania sanitarno – techniczne, funkcjonują również zakłady usytuowane w starym budownictwie, co wiąże się z ograniczonymi możliwościami ich modernizacji

2.1. Ogólna ocena stanu sanitarnego obiektów żywnościowych i żywnościowych

W 2015 r. w ewidencji znajdowało się **930** zakładów. We wszystkich zakładach objętych nadzorem przeprowadzono **568** kontroli sanitarnych. Wydano **38** decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości. Nałożono **23** mandaty na łączną kwotę **3500** zł. (wykres nr 1).

Wykres nr 1

Działania kontrolne i represyjne w latach 2013 – 2015

Ponadto skierowano 2 wnioski do rozpatrzenia przez ŚPWIS zgodnie z kompetencjami, które dotyczyły niezadeklarowania na etykiecie napromienienia próbki środka spożywczego; prowadzenia działalności bez złożenia wniosku o zatwierdzenie zakładu i wpis do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów PIS.

Zakłady Produkcji Żywności

W 2015 r. w ewidencji znajdowało się **65** zakładów, w których przeprowadzono **72** kontrole. Wydano **6** decyzji administracyjnych, nałożono **1** mandat karny na kwotę **200** zł.

Najczęściej stwierdzane uchybienia techniczne to m.in.:

- zabrudzone ściany i sufity w pomieszczeniach produkcyjnych zakładu,
- zniszczona posadzka.

Najczęściej stwierdzane uchybienia sanitarne to m.in.:

- brak procedur dotyczących badań wyrobów,
- brudne pomieszczenia i sprzęt,
- brak prawidłowej segregacji półproduktów i wyrobów gotowych.

Obiekty Obrotu Żywnością

W ewidencji znajdowało się **543** zakłady, w których przeprowadzono **280** kontroli. Wydano **20** decyzji administracyjnych, nałożono **10** mandatów karnych na kwotę **1 350** zł.

Najczęściej stwierdzane uchybienia techniczne to m.in.:

- prowadzenie działalności bez uzyskania decyzji o zatwierdzeniu zakładu,
- brudne, zakurzone ściany i sufity w pomieszczeniach zakładu.

Najczęściej stwierdzane uchybienia sanitarne to m.in.:

- brak porządku i czystości w pomieszczeniach zakładu,
- przechowywanie środków spożywczych poza urządzeniem chłodniczym,
- eksponowanie pieczywa w sposób narażający na przypadkowe zanieczyszczenie,
- wprowadzanie do obrotu środków spożywczych po upływie daty minimalnej trwałości/terminu przydatności do spożycia,
- niehigieniczna sprzedaż pieczywa i wyrobów cukierniczych,
- stwierdzono w pomieszczeniach sklepu duże ilości żywych i martwych much.

Zakłady Żywnienia Zbiorowego (żywienie otwarte, mała gastronomia, żywienie zamknięte)

W 2015 r. w ewidencji znajdowały się **306** zakładów, w których przeprowadzono **210** kontroli. Wydano **12** decyzji administracyjnych, nałożono **12** mandatów karnych na kwotę **1 950** zł.

Najczęściej stwierdzane uchybienia techniczne to m.in.:

- brudne ściany i sufity pomieszczeń zakładu,
- zniszczona stolarka drzwiowa i okienna,
- zniszczony sprzęt kuchenny,
- zniszczone naczynia kuchenne, drobny sprzęt produkcyjny, zewnętrzna obudowa piekarnika,
- brak bieżącej ciepłej wody przy umywalce do mycia rąk w pomieszczeniu produkcyjnym.

Najczęściej stwierdzane uchybienia sanitarne to m.in.:

- brak porządku i czystości w pomieszczeniach obiektu,
- wprowadzanie do obrotu środków spożywczych po upływie daty minimalnej trwałości /terminu przydatności do spożycia i nieoznakowanych,
- posadzki w pomieszczeniach zakładu zaśmiecone,
- bardzo brudne opakowania w których złożone są przyprawy,
- brudne sprzęt produkcyjny,
- stanowiska pracy nie są wykorzystywane zgodnie z przeznaczeniem,
- brak sprzętu do dezynfekcji jaj,
- nieprawidłowe przechowywanie środków spożywczych tj. mrożenie wyrobów własnych,
- przechowywanie gotowych potraw niezabezpieczonych przed przypadkowym zanieczyszczeniem,
- brak prawidłowej odzieży ochronnej,
- uszkodzony sprzęt produkcyjny,
- brak opracowanych procedur opartych na zasadach systemu HACCP.

Ponadto nadzorem objęto 2 wytwórnie i 10 miejsc obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz 1 zakład produkcji, 1 konfekcjonowania i 2 zakłady obrotu kosmetykami. W ww. zakładach przeprowadzono 6 kontroli urzędowych.

W trakcie działań kontrolnych nie stwierdzono nieprawidłowości.

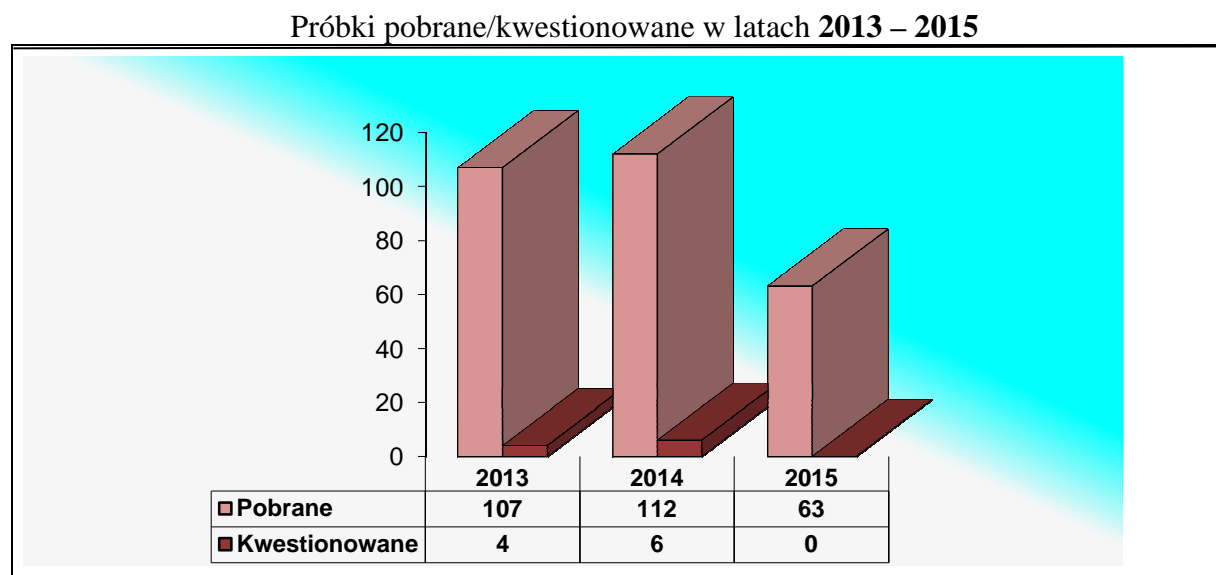
2.2. Nadzór nad importem/eksportem

W związku z prowadzeniem nadzoru nad jakością zdrowotną żywności i przedmiotów przeznaczonych do kontaktu z żywnością wykonano 337 kontroli, w tym 15 kontroli środków transportu, skontrolowano 327 partii środków spożywczych, 10 partii materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością, wydano 337 świadectw jakości zdrowotnej. Jakość ocenianych towarów nie budziła zastrzeżeń.

2.3. Jakość zdrowotna środków spożywczych, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz kosmetyków

W 2015 r. na terenie powiatu mikołowskiego pobrano do badań laboratoryjnych **63** próbki środków spożywczych, których nie kwestionowano (wykres nr 2).

Wykres nr 2

Wnioski i interwencje

W 2015 r. rozpatrzono ogółem 8 wniosków, z których 5 było zasadnych, nałożono 3 mandaty na kwotę 600 zł., wydano 1 decyzję administracyjną.

Informacje anonimowe: ogółem **3**, bezzasadne **3**.

Najczęściej wnioski dotyczyły:

niewłaściwej jakości zdrowotnej środków spożywczych:

- niewłaściwa jakość drobiu, wędlin i warzyw,
- przeterminowana żywność,
- zamrażanie potraw produkcji własnej,
- wprowadzanie do obrotu suplementów diety z nieautoryzowanymi składnikami;

niewłaściwe warunki higieniczno-sanitarne:

- niehigieniczna sprzedaż mięsa, wędlin i pieczywa.
- niewłaściwe wykorzystywanie stanowisk pracy,
- niewłaściwe składowanie środków spożywczych,
- środki spożywcze nie opakowane, nie zabezpieczone przed zanieczyszczeniem,
- prowadzenie działalności bez uzyskania decyzji o zatwierdzeniu zakładu.

Tabela nr 1

Wnioski o interwencję		
Rok	Liczba zgłoszonych wniosków	Liczba mandatów karnych/kwota
2013	15	6/1750
2014	14	4/600
2015	11	3/600

W 2015 r. prowadzono szereg akcji i działań dodatkowych m.in.:**1. Ocena placówek wypoczynku dzieci i młodzieży.**

W 2015 r. prowadzono nadzór nad przebiegiem wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży. W ramach akcji przeprowadzono 20 kontrole pionu żywienia na zimowiskach, obozach i półkoloniach. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

Wniosek: Mając na uwadze bezpieczeństwo zdrowotne dzieci i młodzieży w czasie zimowego i letniego wypoczynku, akcja będzie kontynuowana w 2016 r.

2. Kontynuacja akcji „Mklik Próchniczek”.

Do kontynuowania akcji z 2008 r., wytypowano 9 zakładów, w których przeprowadzono 14 kontrole. Pobrano 24 próbki zmiotków oraz wytrzepeków do badań laboratoryjnych w kierunku obecności szkodników i ich pozostałości. Kwestionowano 6 próbek.

Wydano 5 decyzji z terminem natychmiastowej wykonalności nakazujących przeprowadzenie dezynsekcji pomieszczeń zakładu i sprzętu, za stwierdzone nieprawidłowości nałożono 1 mandat karny na kwotę 100 zł. Kontrole sprawdzające połączone z poborem próbek nie wykazały obecności szkodników.

Wniosek: Podjęte działania wskazują na konieczność dalszego planowania i pobierania do badań laboratoryjnych próbek zmiotków i wytrzepeków w kierunku zanieczyszczeń biologicznych.

3. Nadzór nad wytwarzaniem bezpiecznych produktów produkcji pierwotnej.

Przeprowadzono 2 kontrole podmiotów prowadzących produkcję pierwotną na etapie zbioru i przechowywania, w trakcie których nie stwierdzono nieprawidłowości. Warunki sanitarno-porządkowe były prawidłowe. W ramach działań prewencyjnych i oświatowych na stronie internetowej PSSE Tychy umieszczono informację dla plantatorów i punktów skupu owoców i warzyw. Pobrano do badań 2 próbki truskawek, których nie kwestionowano.

4. Nadzór nad jakością tłuszczów stosowanych do smażenia.

W związku z nadzorem nad jakością tłuszczów stosowanych do smażenia przeprowadzono ogółem 3 kontrole (2 w zakładzie żywienia zbiorowego, 1 w piekarni z punktem smażenia pączków). W trakcie kontroli przeprowadzono badania za pomocą specjalistycznego sprzętu, wyniki badań wykazały akceptowalną jakość tłuszczów.

5. Etykieta informacją dla konsumenta.

Przeprowadzono 129 kontrole zakładów. Nie stwierdzono nieprawidłowości. Dane umieszczane były w miejscu dostępnym bezpośrednio konsumentowi finalnemu zgodnie z obowiązującymi przepisami.

6. Prawidłowości oświadczeń kosmetycznych.

Przeprowadzono 17 kontrole, oceniono 42 produkty kosmetyczne. Kontrolą objęto hurtownie (1), sklepy (9), zakłady produkcji kosmetyków (2), sprzedaż internetową (5). W trakcie działań kontrolnych nie stwierdzono nieprawidłowości, zastosowane informacje były prawidłowe.

Analiza i wnioski w zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego żywności.

- Rozpatrując wnioski i anonimowe informacje od ludności stwierdzono wyższy odsetek ich zasadności w porównaniu do ubiegłego roku. Wnioski w większości dotyczyły niewłaściwej jakości zdrowotnej środków spożywczych oraz niewłaściwych warunków higieniczno – sanitarnych.

- Nadal w wielu przypadkach stwierdzano obecność szkodników zbożowo – mącznych lub ich pozostałości w próbkach pobranych w piekarniach, co wskazuje na konieczność dalszego pobierania próbek w tym kierunku.
- Stwierdzano przypadki: samowolnego rozpoczynania działalności jak i poszerzania zakresu prowadzonej działalności przez przedsiębiorców; prowadzenie działalności bez złożenia wniosku o zatwierdzenie zakładu i o wpis do rejestru zakładów; niewłaściwego oznakowania, w szczególności brak podkreślenia za pomocą pisma wyraźnie odróżniającego od reszty składników substancji lub produktów powodujących alergie lub reakcje nietolerancji; niezadeklarowania na etykiecie napromienienia próbki; przypisywania środkom spożywczym właściwości zapobiegania chorobom lub ich leczenia poprzez reklamę umieszczaną na stronach internetowych.

Oceniając sytuację lokalną stanu sanitarno-technicznego nadzorowanych zakładów zauważono:

- na przestrzeni lat obserwuje się uruchamianie zakładów o coraz wyższym standardzie,
- inwestowanie w nowsze wyposażenie i modernizowanie istniejących linii technologicznych,
- podnoszenie estetyki zakładów.

3. OCENA STANU SANITARNEGO URZĄDZEŃ I OBIEKTÓW UŻYTKU PUBLICZNEGO

Nadzorem Sekcji Higieny Komunalnej objętych jest **1725** obiektów, w tym w powiecie mikołowskim łącznie **381** obiektów, z czego **81** placówek służby zdrowia.

W celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych przeprowadzono łącznie **527** kontroli sanitarnych, w tym **102** na terenie powiatu mikołowskiego.

3.1 Obiekty użyteczności publicznej

Ustępy publiczne – w ewidencji **4** obiekty, skontrolowano **3**. Przeprowadzono **3** kontrole. Celem kontroli było sprawdzenie stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń i urządzeń. Nadzorowane obiekty podłączone są do miejskiej sieci wodociągowo-kanalizacyjnej. Pod względem sanitarno-technicznym nie budziły zastrzeżeń, utrzymane były w należytej czystości, na bieżąco myte i dezynfekowane, zaopatrzone w wystarczającą ilość środków higienicznych. Na uwagę zasługuje ustęp publiczny w Ornontowicach. Obiekt przystosowany jest do poruszania się osób niepełnosprawnych. W ustępie publicznym w Łaziskach Górnych odnowiona została stolarka drzwiowa we wszystkich pomieszczeniach. Wszyscy administratorzy systematycznie przeprowadzają drobne remonty i naprawy. Skontrolowane ustępy posiadają stałą obsługę.

Baseny kąpielowe – w ewidencji **3** obiekty: **2** baseny sezonowe i **1** kryta pływalnia-skontrolowano **2**, przeprowadzono **2** kontrole.

Celem kontroli było sprawdzenie stanu sanitarno-technicznego obiektów, jak również jakości zdrowotnej wody używanej do kąpieli.

- Basen sezonowy otwarty, zlokalizowany na terenie Ośrodka Rekreacyjnego Planty w Mikołowie - funkcjonujące na terenie ośrodka pomieszczenia sanitarne tj. ustępy, natryski i przebieralnie oraz drewniany opalacz są jedynie przed sezonem odnawiane co nie zapewnia walorów estetycznych, a także sanitarnych. Ponadto na terenie obiektu znajduje się boisko wielofunkcyjne, korty tenisowe oraz plac zabaw dla dzieci. W okresie zimowym czynne jako lodowisko z wypożyczalnią sprzętu sportowego. Mieszkańcy powiatu mogą korzystać z wypoczynku w obiekcie przez cały rok.

- Basen sezonowy „Żabka II” w Łaziskach Górnych jest obiektem nowoczesnym zapewniającym wypoczynek i rekreację dla mieszkańców powiatu, a w szczególności dzieciom i młodzieży zlokalizowanym na rozległych terenach zielonych. Ośrodek posiada rozległy parking dla klientów. W obrębie kompleksu 3 niecek basenowych znajdują się boiska do piłki siatkowej i nożnej, korty tenisowe, wypożyczalnia sprzętu sportowego, plac zabaw dla dzieci. W okresie zimowym na terenie ośrodka uruchamiane jest lodowisko. Tereny zielone utrzymywane są jak teren parkowy. Przeprowadzane jest systematyczne wykaszanie traw. Na terenie całego obiektu ustawione są kosze na odpady systematycznie opróżniane. Stwierdzono szczególną dbałość właściciela o zapewnienie właściwych warunków sanitarnych i technicznych osobom korzystającym z rekreacji.

Domy pomocy społecznej – w ewidencji 4 obiekty. Skontrolowano 3, przeprowadzono 3 kontrole.

Obiekty zapewniają swoim pensjonariuszom warunki pobytu na odpowiednim poziomie. Utrzymane są we właściwym stanie sanitarno - technicznym. Węzły sanitarne myte i dezynfekowane na bieżąco. Wyposażenie pokoi odpowiednie. Zapewniony był zapas czystej bielizny oraz środków myjących i dezynfekujących.

Hotele - w ewidencji 7 obiektów, skontrolowano 3, przeprowadzono 3 kontrole. Stan sanitarny i techniczny hoteli ocenia się pozytywnie. Na szczególną uwagę zasługuje hotel Modus w Łaziskach Górnych. Jest to obiekt o wysokim standardzie, posiada 29 pokoi hotelowych z łazienkami. Obiekt przystosowany jest do poruszania się osób niepełnosprawnych. Wydzielone są magazyny czystej i brudnej bielizny. Pranie bielizny brudnej odbywa się w pralni zewnętrznej. Na parterze funkcjonuje restauracja, wraz z zapleczem sanitarnym. Nawierzchnia otoczenia obiektu utwardzona z urządzonym parkingiem.

Hotel Modus

Zakłady fryzjerskie, fryzjersko-kosmetyczne, kosmetyczne i odnowy biologicznej - w ewidencji **144** obiekty, w tym:

- **76** zakłady fryzjerskie, przeprowadzono **281** kontroli,
- **38** gabinetów kosmetycznych, przeprowadzono 3 kontrole,
- **17** zakładów odnowy biologicznej – przeprowadzono 2 kontrole,
- **24** zakłady fryzjersko-kosmetyczne przeprowadzono **6** kontroli,

Zakres kontroli dotyczył między innymi sprawdzenia stanu sanitarno - technicznego, sanitarno-porządkowego zakładów, zaopatrzenia w bieżącą ciepłą i zimną wodę, odprowadzenia nieczystości płynnych, sposobu postępowania z odpadami komunalnymi i niebezpiecznymi, zapasu czystej bielizny przeznaczonej do obsługi klientów. Przy obsłudze klienta używa się czystych, dezynfekowanych narzędzi i przyborów fryzjerskich oraz czystej bielizny. W większości zakładów używa się bielizny jednorazowego użytku (pelerynki, ręczniki). Zakłady oprócz środków dezynfekcyjnych o szerokim spektrum działania do narzędzi stosują także sanitaryzatory UV-FOX i UV Germix, aparaty do dezynfekcji promieni UV-C oraz sterylizatory kulkowe i autoklawy. Właściciele posiadają także zawarte umowy na sterylizację narzędzi w centralnych sterylizatorniach. Zakłady posiadają opracowane instrukcje postępowania z odpadami niebezpiecznymi oraz procedury zapewniające ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi.

Na terenie województwa śląskiego od listopada 2014 r. realizowana jest Kampania Społeczna pt. „Mam świadomość jak być zdrowym”, zainicjowana przez Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach w celu podniesienia wiedzy społeczeństwa województwa śląskiego. Kampania skierowana była do właścicieli i pracowników zakładów fryzjerskich, kosmetycznych, tatuażu i odnowy biologicznej.

Na terenie powiatu dla przedstawicieli sektora beauty przeprowadzono 2 bezpłatne szkolenia zorganizowane przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tychach.

Podczas szkoleń wykorzystano materiał edukacyjny w postaci poradnika” Jak bezpiecznie i higienicznie pracować oraz świadczyć usługi”. Kampania miała na celu uświadamić przedstawicieli zakładów fryzjerskich, kosmetycznych i tatuażu jak ważna jest poprawa warunków higienicznych w zakładach, jak ważne jest wdrożenie i stosowanie procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi przy wykonywaniu usług w trakcie wykonywania których może dojść do naruszenia ciągłości tkanek ludzkich oraz ograniczenie występowania zakażeń krwiopochodnych.

Parkingi przy trasach turystycznych – w ewidencji ujęte są **4** parkingi przy trasach turystycznych wykazanych w grupie „parkingi i postoje leśne”. Wykonano 7 kontroli. Wszystkie zostały skontrolowane w okresie od stycznia do września 2015 r. Parkingi posiadają nawierzchnię utwardzoną. Jeden parking zlokalizowany przy stacjach paliw, pozostałe przy punktach gastronomicznych z bazą hotelową. Wszystkie przygotowane były do sezonu letniego. Skontrolowane obiekty w sposób prawidłowy prowadzą gospodarkę wodno- ściekową. W dwóch obiektach nieczystości odprowadzane są do zbiorników bezodpływowych, pozostałe do kanalizacji miejskiej. Właściciele posiadają umowy na odbiór opadów komunalnych z specjalistycznymi firmami. Na uwagę zasługuje parking przy restauracji Valdi Plus

w Mikołowie – Borowej Wsi. Przy parkingu co roku w otoczeniu zieleni ustawiane są zadaszone ogródki dla klientów i zatrzymujących się kierowców.

Przy każdym parkingu znajdują się ustępy oraz umywalki z bieżącą ciepłą i zimną wodą, cztery posiadają także kabiny natryskowe. Zapewnione są środki higieny oraz preparaty myjące i dezynfekcyjne.

Skontrolowane obiekty posiadają uregulowaną gospodarkę wodno-ściekową. W trzech przypadkach nieczystości ciekłe odprowadzane są do sieci kanalizacyjnej, w jednym do zbiornika bezodpływowego, opróżnianego w zależności od potrzeb przez specjalistyczną firmę. Odpady komunalne usuwane są do pojemników lub kontenerów, które opróżniane są w terminach ustalonych w umowie ze specjalistyczną firmą lub w zależności od potrzeb, po uprzednim zgłoszeniu telefonicznym.

Targowiska - w ewidencji 3 obiekty, przeprowadzono 1 kontrolę. Celem kontroli było sprawdzenie stanu sanitarno-technicznego placu handlowego wraz z straganami, zapewnienia dopływu bieżącej wody oraz prawidłowej gospodarki odpadami.

Apteki – w ewidencji 32 apteki. Skontrolowano 6, przeprowadzono 6 kontroli, z czego jedna na wniosek strony w związku ze zmianą właściciela apteki. Pozostałe skontrolowane obiekty są na właściwym poziomie higieniczno-sanitarnym i technicznym.

Cmentarze – w ewidencji 26. Skontrolowano 1 obiekt. Przeprowadzono 1 kontrolę w ramach bieżącego stanu sanitarnego. Obiekt oceniono jako dobry.

Zakłady usług pogrzebowych – według ewidencji 7 obiektów, skontrolowano 3 zakłady, które były ujęte w harmonogramie kontroli.

W trakcie tych kontroli skontrolowano 5 środków transportu do przewozu zwłok. Zakłady usług pogrzebowych prowadzą mycie samochodów pogrzebowych z zewnątrz na myjniach, a dezynfekcję wewnątrz wykonują po każdym przewozie zwłok we własnym zakresie. Prowadzone są zeszyty w których odnotowywane są zabiegi mycia i dezynfekcji pojazdów. Posiadają odpowiedni asortyment środków dezynfekcyjnych. Odpady niebezpieczne odbierane przez specjalistyczne firmy zgodnie z zawartymi umowami. Właściciele posiadają opracowane instrukcje dotyczące mycia i dezynfekcji środków transportu. Dla uczestników ceremonii pogrzebowych dostępne są toalety. Przy umywalkach znajdują się dozowniki z mydłem w płynie oraz podajniki z ręcznikami jednorazowego użycia.

Obiekty sportowe – w ewidencji 9 obiektów. Skontrolowano 1 obiekt.

Na wniosek Strony przeprowadzono kontrolę boiska sportowego należącego do Gminnego Ośrodka Stadionu Promocji i Rekreacji w Ornontowicach przy ul. Zwycięstwa 7b. W obiekcie przeprowadzono termomodernizację. Obiekt zapewnia uprawianie sportów dla młodzieży we właściwych warunkach sanitarnych i technicznych.

Interwencje - wpłynęła jedna interwencja, która dotyczyła hałasu powodowanego funkcjonowaniem stacji transformatorowej w budynku mieszkalnym wielorodzinnym w Łaziskach Górnych. W dniu 10.03.2015 r. przeprowadzono kontrolę wstępną lokali mieszkalnych przed wykonaniem pomiarów hałasu. W dniu 19 na 20 marca 2015 r. przedstawiciele Oddziału Laboratoryjnego PSSE w Tychach wykonali nocne pomiary hałasu. Pomiary nie wykazały przekroczenia dopuszczalnego poziomu dźwięku w pomieszczeniach.

3.2 Jakość wody przeznaczonej do spożycia i wykorzystywanej do kąpieli i rekreacji. Woda przeznaczona do spożycia

Zbiorowe zaopatrzenie w wodę w rozumieniu ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. z 2015 r. poz.139 z późn. zm.) należy do zadań własnych gminy. Dystrybucją wody przeznaczonej do spożycia na terenie powiatu mikołowskiego zajmuje się Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A. z siedzibą w Tychach, przy ul. Sadowej 4 (Wyry, Łaziska, Orzesze); Zakład Inżynierii Miejskiej z siedzibą w Mikołowie przy ul. Kolejowej 4 (Mikołów), Zakład Gospodarki Komunalnej i Wodociągowej z siedzibą w Ornontowicach przy ul. Zwycięstwa 26A (Ornontowice) oraz Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Czerwionce – Leszczynach przy ul. Nowy Dwór 20 (Orzesze - Rybówka).

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Tychach zgodnie z obowiązującym w 2015 r. rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. (Dz. U. Nr 61, poz. 417, z późn. zm.) w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, współtworzył wraz z przedsiębiorstwami wodociągowymi „Monitoring jakości sanitarnej wody”. Przedstawiciele PPIS w Tychach, jak również przedstawiciele przedsiębiorstw wodociągowych regularnie pobierali próbki wody do badań laboratoryjnych. Badania próbek wody przeznaczonej do spożycia, pobieranych przez upoważnionych przedstawicieli PPIS w Tychach wykonywano w akredytowanych laboratoriach: Powiatowej Stacji Sanitarnej - Epidemiologicznej w Tychach, Powiatowej Stacji Sanitarnej - Epidemiologicznej w Bielsku - Białej oraz w Wojewódzkiej Stacji Sanitarnej - Epidemiologicznej w Katowicach. Badania próbek wody do spożycia pobieranych przez przedstawicieli przedsiębiorstw wodociągowych w ramach wewnętrznej kontroli jakości wody, wykonywano w laboratoriach o zatwierdzonym przez Państwową Inspekcję Sanitarną systemie jakości badań wody.

W okresie od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2015 r. w ramach prowadzonego monitoringu jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, podstawą oceny jakości wody dostarczanej odbiorcom były wyniki badań laboratoryjnych próbek wody pobieranej przez przedstawicieli Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tychach z punktów stałych, oraz sprawozdań z badań próbek wody pobieranej przez przedstawicieli przedsiębiorstw wodociągowych, przekazywanych do PPIS w Tychach w ramach kontroli wewnętrznej. W pobranych próbkach wody w ramach monitoringu kontrolnego i przeglądowego (tabela nr 1), w zakresie badanych parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych, woda spełniała wymagania określone w załącznikach nr 1- 4 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. Nr 61, poz. 417 z późn. zm.).

Tabela nr 1

Wykaz badanych parametrów w monitoringu kontrolnym i przeglądowym w 2015 r.

l.p.	Monitoring kontrolny	Monitoring przeglądowy
	Badania fizykochemiczne	Badania fizykochemiczne
1	Mętność	Mętność
2	Barwa	Barwa
3	Odczyn (pH)	Odczyn (pH)
4	Przewodność	Przewodność
5	Zapach	Zapach
6	Smak	Smak
7	Jon amonowy	Jon amonowy
8	Azotany	Azotany

9	Azotyny	Azotyny
10	Glin	Glin
11	Żelazo	Żelazo
12	Mangan	Chlor wolny
13	Chlor wolny	Antymon
14		Arsen
15		Bor
16		Chlorki
17		Chrom
18		Fluorki
19		Kadm
20		Magnez
21		Miedź
22		Nikiel
23		Ołów
24		Rtęć
25		Selen
26		Siarczany
27		Srebro
28		Trichlorometan (chloroform)
29		Bromodichlorometan
30		Dibromochlorometan
31		Tribromometan (bromoform)
32		Σ THM
33		Σ trichloroetenu i tetrachloroetenu
34		Twardość
35		Utlenialność
36		Σ WWA
37		Benzo (b) fluoranten
38		Benzo (k) fluoranten
39		Bezeno (g,h,i) perylen
40		Indeno (1,2,3 – cd) piren
41		1, 2 – dichloroetan
42		Tetrachlorometan (czterochlorek węgla)
43		Σ Pestycydów
	Badania bakteriologiczne	Badania bakteriologiczne
1	Bakterie grupy coli	Bakterie grupy coli
2	Escherichia coli	Escherichia coli
3	Clostridium perfringens łącznie ze sporami	Clostridium perfringens łącznie ze sporami
4		Enterokoki (paciorkowce kałowe)
5		Ogólna liczba mikroorganizmów w 22 ($\pm$ 2) °C po 72 h

Ogółem w roku 2015 r. w ramach monitoringu jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi na terenie powiatu pobrano **64** próbek do badań fizykochemicznych i **74** próbek do badań bakteriologicznych.

Najwięcej informacji o jakości fizykochemicznej i mikrobiologicznej wody wodociągowej dostarczały analizy wyników badań laboratoryjnych z punktów stałych, zlokalizowanych w następujących miejscach:

– Mikołów - Borowa Wieś ul. Gliwicka 366 – Ośrodek dla Osób Niepełnosprawnych Caritas

- Archidiecezji Katowickiej „Miłosierdzie Boże”,
- Mikołów - Bujaków ul. Szkolna 1 – Zespół Szkół Nr 3,
  - Mikołów - Paniowy ul. Solna – mieszkanie prywatne,
  - Mikołów ul. Kolejowa 4 – Zakład Inżynierii Miejskiej,
  - Mikołów ul. Filaretów 1 – Oddział Sieci Magistralnej,
  - Mikołów - Bujaków ul. Szkolna – ujęcie wody
  - Mikołów – Śmiłowice ul. Rusinów – ujęcie wody
  - Orontowice ul. Zwycięstwa 26a – Zakład Gospodarki Komunalnej i Wodociągowej,
  - Orzesze ul. Św. Wawrzyńca 21 – Urząd Miasta,
  - Orzesze - Rybówka ul. Ściegiennego 4e – mieszkanie prywatne,
  - Orzesze ul. Gliwicka 20 – Szpital Chorób Płuc,
  - Wyry ul. Dąbrowszczaków 133 – Urząd Gminy,
  - Łaziska Pl. Ratuszowy 1 – Urząd Miasta,
  - Łaziska Górne ul. Wyzwolenia 30 - NZOZ „PROELMED”.

Tabela nr 2

Dane dotyczące jakości wody z poszczególnych gmin podległych Starostwu Powiatowemu w Mikołowie

L.p.	Nazwa gminy	Woda zasilająca gminę pochodzi z:	Badania fizykochemiczne		Badania mikrobiologiczne	
			Ogółem	Zakwestionowane	Ogółem	Zakwestionowane
1.	Mikołów	- OSM Mikołów - uj. Mikołów - Śmiłowice - uj. Mikołów – Bujaków - uj. Mikołów – Paniowy	26	0	30	4
2.	Łaziska Górne	- OSM Mikołów	16	0	19	2
3.	Orontowice	OSM Mikołów	5	0	5	0
4.	Orzesze	- OSM Mikołów - uj. Bełk	12	0	15	1
5.	Wyry	- OSM Mikołów	5	1	5	0
	Ogółem		64	1	74	7

Analiza jakości mikrobiologicznej i fizykochemicznej badanych próbek wody nie budziła zastrzeżeń – w pobranych próbkach wody nie stwierdzono przekroczeń parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych, które mogłyby zagrozić zdrowiu osób spożywających wodę oraz pogorszyć jej ocenę organoleptyczną dokonywaną przez konsumentów. Sporadycznie stwierdzane przekroczenia związane były z wtórnym zanieczyszczeniem wody w sieci wodociągowej, pojawiającym się w związku z awariami na sieci wodociągowej oraz malejącym zużyciem wody, co wiąże się ze zwolnieniem przepływu i zastojami wody w sieci. Często przyczyną pogarszania się parametrów wody wodociągowej u odbiorców jest również zły stan wewnętrznej instalacji wodociągowej w budynkach. Każdorazowo w przypadku stwierdzenia, przekroczeń wartości dopuszczalnych określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia zalecano właściwemu terenowo przedsiębiorstwu wodociągowemu, zobowiązanemu do usuwania awarii sieci lub płukania sieci wodociągowej podjęcie działań zmierzających do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości – w zależności od przyczyny pogorszenia jakości wody (o ile przyczyna pogorszenia jakości wody nie leżała po stronie jej producenta).

W roku ubiegłym zgłoszono jedną interwencję na jakość wody dotyczącą zakażenia dróg moczowych przez możliwość wystąpienia bakterii E. coli, która okazała się niezasadna. W 2015 r. nie prowadzono postępowań administracyjnych a przedsiębiorstwa wodociągowe nie zgłosiły PPIS w Tychach działań naprawczych prowadzonych na terenie gminy oraz wniosków z prośbą zgody na odstępstwa.

Baseny kąpielowe

Na terenie powiatu mikołowskiego funkcjonuje jedna kryta pływalnia oraz dwa baseny sezonowe. W 2015 r. administratorzy basenów umożliwiali osobom korzystającym z ich usług bezpieczną pod względem zdrowotnym kąpiel. Problemy z jakością mikrobiologiczną wody w basenach pojawiały się sporadycznie. Każdorazowo po otrzymaniu informacji o przekroczeniu PPIS w Tychach informował o tym administratora obiektu, który podejmował działania mające na celu usunięcie zanieczyszczeń mikrobiologicznych.

Ośrodek Rekreacyjno - Sportowy ŻABKA w Łaziskach

Wnioski:

- 1) Na przestrzeni ostatnich lat nadzoru nad obiektami użyteczności publicznej, wyniki jednoznacznie wskazują na poprawę stanu technicznego i sanitarnego nadzorowanych obiektów oraz poziomu świadczonych usług. Wiele podmiotów gospodarczych w swojej działalności dąży do poprawy funkcjonalności pomieszczeń, zmiany wystroju wnętrz, wyposaża swoje obiekty w nowoczesne, dobrej jakości materiały sprzęty i urządzenia, co idzie w parze z wymaganiami technicznymi i sanitarnymi określonymi w obowiązujących aktach prawnych. W dalszym ciągu z powodu braku aktu prawnego dotyczącego wymagań sanitarno – higienicznych oraz sanitarno – technicznych dla zakładów fryzjerskich, kosmetycznych, tatuażu i odnowy biologicznej znacznie utrudniona jest kontrola ww. obiektów.
- 2) Analiza jakości mikrobiologicznej i fizykochemicznej badanych wód potwierdza, że nie stanowią one zagrożenia dla zdrowia ludności, a przekroczenia parametrów, które mogłyby zagrozić zdrowiu osób spożywających tą wodę oraz pogorszyć jej ocenę organoleptyczną są sporadyczne.

4. ODDZIAŁ LABORATORYJNY

Oddział Laboratoryjny PSSE w Tychach wykonuje badania dotyczące zagrożeń zdrowotnych i oceny higienicznej środowiska wody, zagrożeń wynikających z nosicielstwa zarazków schorzeń jelitowych oraz warunków środowiska (w zakresie pomiarów hałasu i stężenia tlenu węgla). Zadania te realizowane są w dwóch Sekcjach: Sekcji Badań Higieny Komunalnej i Środowiska (OL/KŚ) oraz Sekcji Badań Chorób Zakaźnych i Zakażeń (OL/B).

Odpowiednie warunki lokalowe laboratorium, nowoczesne wyposażenie pomiarowe, personel posiadający właściwe wykształcenie i kwalifikacje oraz wdrożony i stale udoskonalany system zarządzania zgodny z wymaganiami normy PN-EN ISO/IEC 17025:2005 „Ogólne wymagania

dotyczące kompetencji laboratoriów badawczych i wzorcujących” zapewniają uzyskiwanie rzetelnych, wiarygodnych i użytecznych dla klientów wyników badań.

Badania wykonywane są zgodnie z ustalonymi, wyspecyfikowanymi metodami, tak aby spełniały wymagania klientów, wymagania przepisów prawnych oraz organizacji udzielającej uznania. Uzyskane wyniki badań pozwalają Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Tychach na monitorowanie sytuacji epidemiologicznej i sanitarnej powiatu, jej obiektywną ocenę oraz podejmowanie niezbędnych i właściwych działań interwencyjnych.

Formalnym potwierdzeniem kompetencji jest posiadany certyfikat akredytacji nadany przez organizację udzielającą uznania jakim jest Polskie Centrum Akredytacji.

Polskie Centrum Akredytacji jest sygnatariuszem Porozumienia ILAC MRA, zatem udzielona Akredytacja oraz podpisanie przez PSSE w Tychach umowy sublicencyjnej z PCA gwarantuje uznawanie naszych wyników badań w krajach Unii Europejskiej będących również sygnatariuszami tego Porozumienia.

Zakres akredytacji jest systematycznie aktualizowany i rozszerzany po wdrożeniu nowych metod badawczych.

Aktualny Zakres akredytacji jest dostępny na stronie internetowej PCA: www.pca.gov.pl, w zakładce: akredytowane podmioty → laboratoria badawcze.

W 2015 r. w Sekcji Badań Higieny Komunalnej i Środowiska (OL/KŚ) wykonywane były badania wody dla obszaru działania: PSSE w Tychach (17 gmin) i PSSE w Katowicach (3 gminy) oraz pomiary stężenia tlenu węgla i natężenia hałasu w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi (w ramach interwencji) dla obszaru działania PSSE w Tychach, Rybniku i Wodzisławiu Śląskim. Natomiast w Sekcji Badań Chorób Zakaźnych i Zakażeń (OL/B) wykonywane były badania kału i skuteczności procesów sterylizacji dla obszaru działania: PSSE w Tychach, PSSE w Rybniku (7 gmin) i PSSE w Wodzisławiu Śląskim (9 gmin).

Łączną liczbę i kierunki badań dla ww. obszaru działania PSSE przedstawia poniższa tabela

Sekcja	Rodzaj badań	Liczba badań	Liczba oznaczeń
OL/KŚ	<p>Badania próbek wody z ujęć powierzchniowych i głębinowych, sieci wodociągowej, wody przeznaczonej do kąpieli (kąpieliska, miejsca wykorzystywane do kąpieli i baseny kąpielowe) obejmujące:</p> <ul style="list-style-type: none"> - parametry fizyczne: barwa, mętność, odczyn (pH), przewodność smak, zapach, zawiesiny - parametry chemiczne: jon amonowy, azotany, azotyny, Biochemiczne zapotrzebowanie tlenu, chlorki, chlor wolny i ogólny, fosforany, glin, indeks nadmanganianowy, mangan, siarczany, tlen rozpuszczony, wapń i magnez (zawartość sumaryczna) – twardość, żelazo - parametry bakteriologiczne: bakterie grupy coli, Escherichia coli, Clostridium perfringens łącznie ze sporami, Enterokoki, Gronkowce koagulazo-dodatnie, Legionella, Ogólna liczba bakterii na agarze odżywczym, Pseudomonas aeruginosa 	2634	9389
	Hałas w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi w ramach zleceń klienta wewnętrznego (interwencje)		
OL/B	<p>BIEGUNKI – badanie dzieci chorych do drugiego roku życia w kierunku pałeczek Salmonella, Shigella, Yersinia, Escherichia coli z grupy: O25, O26, O44, O55, O86, O111, O114, O119, O124, O125, O126, O127, O128, O142, O157 i innych pałeczek z rodziny Enterobacteriaceae.</p> <p>CHORZY – badanie osób z objawami chorobowymi wskazującymi na zakażenie pałeczkami Salmonella, Shigella, Yersinia i Escherichia coli z grupy: O157 i innych pałeczek z rodziny Enterobacteriaceae.</p> <p>OZDROWIĘNCY – badanie osób, u których stwierdzono obecność pałeczek Salmonella i Shigella po leczeniu oraz po ustąpieniu objawów chorobowych</p> <p>NOSICIELE - badanie osób bez objawów chorobowych, w organizmach których bytują i rozmnażają się pałeczki Salmonella i Shigella</p> <p>STYCZNOŚĆ - badanie osób bez objawów chorobowych, które pozostawały w bezpośredniej lub pośredniej styczności z osobą chorą, u której stwierdzono obecność pałeczek Salmonella i Shigella</p> <p>KLASYFIKACJA SZCZEPÓW - potwierdzenie biochemiczne i serologiczne, wyhodowanych przez laboratoria spoza Inspekcji Sanitarnej, szczepów Salmonella, Shigella, Escherichia coli</p>	14139	160406

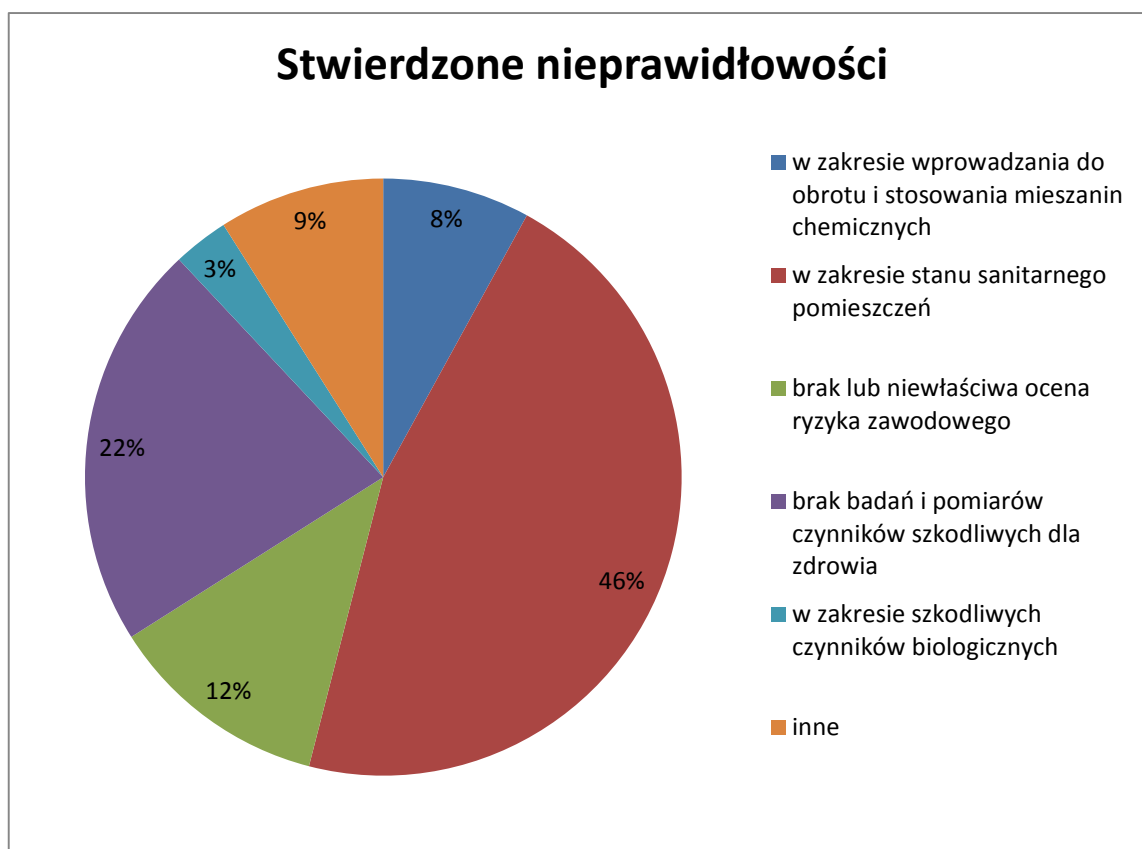

Badanie skuteczności procesów sterylizacji przeprowadzanych w autoklawach i serylizatorach		
BRANŻOWCY - badanie osób zdrowych w celu wyeliminowania nosicielstwa pałeczek Salmonella i Shigella		
BADANIE W KIERUNKU PAŁECZEK CAMPYLOBACTER – badanie osób z objawami wskazującymi na zakażenie pałeczkami Campylobacter		

5. OCENA WARUNKÓW ZDROWOTNYCH ŚRODOWISKA PRACY, PRZESTRZEGANIA PRZEPISÓW DOTYCZĄCYCH SUBSTANCJI CHEMICZNYCH I ICH MIESZANIN ORAZ PRZESTRZEGANIA ZAKAZU WYTWARZANIA I WPROWADZANIA DO OBROTU ŚRODKÓW ZASTĘPCZYCH LUB NOWYCH SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH

W powiecie mikołowskim nadzorem bieżącym objętych jest aktualnie **211** podmiotów gospodarczych nadzorowanych ze względu na warunki zdrowotne środowiska pracy lub wprowadzanie do obrotu substancji chemicznych i ich mieszanin. W zakładach tych zatrudnionych jest ogółem **14278** pracowników.

W 2015 r. przeprowadzono **75** kontroli w **54** zakładach pracy. W związku ze stwierdzeniem naruszenia przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w środowisku pracy lub dotyczących substancji chemicznych i ich mieszanin, wydane zostały **32** decyzje dotyczące usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości. Decyzje te zawierały **104** nakazy.

Czynniki szkodliwe dla zdrowia

Przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy stwierdzono w **25** zakładach pracy w zakresie: **pyłów, hałasu, czynników chemicznych, mikroklimatu gorącego, drgań i promieniowania optycznego nielaserowego**. W warunkach tych pracowało **2191** osób.

Choroby zawodowe

W 2015 r. stwierdzono **13** chorób zawodowych w **7** zakładach pracy, w tym: **4** pylice płuc górników kopalń węgla, **2** uszkodzenia słuchu spowodowane hałasem, **1** zespół wibracyjny, **1** alergiczny nieżyt nosa, **1** chorobę skóry, **1** astmę oskrzelową, **1** chorobę narządu głosu, **1** WZW typu „B”, **1** boreliozę.

Środki zastępcze i nowe substancje psychoaktywne (tzw. dopalacze)

Na terenie powiatu mikołowskiego nie stwierdzono wytwarzania lub wprowadzania do obrotu środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych.

Wnioski:

- W kopalniach węgla kamiennego występuje w środowisku pracy narażenie na pyły węgla kamiennego, które jest przyczyną chorób zawodowych górników - pylic płuc (stwierdzanych najczęściej po zakończeniu pracy zawodowej).
- Pracodawcy nie przeprowadzają systematycznie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy, nie dokonują oceny ryzyka zawodowego związanego z wykonywaniem pracy.
- Stwierdzone są nieprawidłowe karty charakterystyki substancji chemicznych i ich mieszanin.
- Pomieszczenia pracy i pomieszczenia higieniczno-sanitarne w zakładach pracy niejednokrotnie nie są utrzymane we właściwym stanie, zgodnym z obowiązującymi w tym zakresie przepisami.

6. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

Zadania wykonywane przez Państwową Inspekcję Sanitarną w ramach sprawowania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego podejmowane są wyłącznie na wniosek zainteresowanych podmiotów lub w związku z wystąpieniami organów prowadzących postępowania główne i mają charakter prewencyjny, zmierzający do zapewnienia właściwego stanu sanitarno-higienicznego w projektowanych i realizowanych obiektach, a także ochrony zdrowia ludzi przebywających w sąsiedztwie planowanych przedsięwzięć.

Podstawę działalności inwestycyjnej stanowi planowanie przestrzenne, które ma za zadanie realizować zasadę ładu przestrzennego, zrównoważonego rozwoju, a także wprowadzać rozwiązania mające na celu ochronę środowiska, w tym zdrowia ludzi. W 2015 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Tychach w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko zaopiniował **31** projektów planów zagospodarowania przestrzennego i zmian do planów już uchwalonych opracowanych dla terenów położonych w powiecie mikołowskim oraz **3** projekty zmiany studium uwarunkowań. Dla kolejnych **16** planów oraz dla **1** projektu zmiany i aktualizacji studium uwarunkowań uzgodniono zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko.

Dążono do takiego kształtowania struktury przestrzennej oraz przeznaczenia terenów, aby w sposób racjonalny i zrównoważony godzić interesy i potrzeby rozwojowe gmin i ich mieszkańców oraz podmiotów gospodarczych z wymogami ochrony środowiska i zdrowia ludzi.

Przekazane do zaopiniowania plany wprowadzały tereny zabudowy mieszkaniowej, mieszkaniowo-usługowej i usługowej na tereny użytkowane w większości rolniczo, nadawały terenowi jego istniejące przeznaczenie lub poszerzały zapisy obecnego przeznaczenia. Zmiany planów wprowadzały korekty lub poprawki do planów już uchwalonych oraz wprowadzały zasady porządkujące dalszy rozwój zabudowy. Korygowano również układy komunikacyjne dostosowując je do rozwijającego się zagospodarowania terenów sąsiednich.

Odrębną kwestię w działaniach zmierzających do poprawy stanu sanitarno-higienicznego stanowi opiniowanie i określanie warunków realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. W 2015 r. organy administracji prowadzące postępowanie w sprawie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko zasięgały opinii Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tychach co do potrzeby przeprowadzenia takiej oceny dla 12 przedsięwzięć. Po przeanalizowaniu rodzaju i charakterystyki przedsięwzięcia, jego usytuowania oraz rodzaju i skali możliwego oddziaływania w 3 przypadkach wyrażono opinię o potrzebie przeprowadzenia takiego postępowania.

Na kolejnym etapie postępowania tj. przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach organ administracji zwrócił się o zaopiniowanie warunków realizacji dla 3 przedsięwzięć m.in. przebudowa skrzyżowania drogi krajowej z drogą wojewódzką, budowa linii lakierniczej w istniejącym zakładzie.

Przy uzgadnianiu tego przedsięwzięcia zwracano uwagę na konieczność zapewnienia ludziom, przebywającym w sąsiedztwie inwestycji, odpowiednich warunków życia poprzez m.in.: zabezpieczenie przed występującą uciążliwością hałasu oraz zabezpieczenie przed wpływem zanieczyszczenia powietrza, wód powierzchniowych i podziemnych, jak i właściwą gospodarką odpadami.

Ważną rolę w zapewnieniu zdrowia publicznego odgrywa również prawidłowe zaprojektowanie obiektu budowlanego, a także jego wykonanie. Przy uzgadnianiu dokumentacji projektowych sprawdzano czy dla planowanego zakresu i programu funkcjonowania obiektu zostaną spełnione wymagania określone w przepisach szczegółowych oraz wszystkich mających zastosowanie przepisach i normach wynikających z Prawa budowlanego.

W roku ubiegłym uzgodniono 4 projekty architektoniczno-budowlane m.in. poszerzenia istniejącego punktu przedszkolnego o dodatkowe pomieszczenia, lokalu gastronomicznego oraz przyłącza wodociągowego. Przy uzgadnianiu dokumentacji projektowych oceniano rozwiązania proponowane przez projektantów w aspekcie zagwarantowania odpowiednich warunków sanitarno-higienicznych w miejscach pobytu ludzi poprzez zastosowanie m.in. prawidłowej funkcji oraz warunków techniczno-użytkowych pomieszczeń, właściwych pod względem zdrowotnym materiałów budowlanych, właściwego oświetlenia oraz prawidłowej wymiany powietrza w projektowanych pomieszczeniach.

W roku 2015 r. na terenie powiatu mikołowskiego dokonano ogółem 83 odbiorów obiektów zgłoszonych przez inwestorów w myśl art. 56 ustawy Prawo budowlane lub ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Wśród odbieranych obiektów jak co roku najliczniejszą grupę stanowią obiekty żywieniowe – sklepy spożywcze oraz obiekty małej gastronomii. Zgłaszano również do odbioru rozbudowę szpitala o blok operacyjny i centralną sterylizatornię, gabinety lekarskie, apteki, punkty przedszkolne, zakłady fryzjerskie i kosmetyczne, obiekty biurowe, handlowe oraz warsztatowe.

Czynności odbiorowe mają na celu zapewnienie, aby nowy obiekt został przekazany do użytkowania w stanie zapewniającym możliwość utrzymywania w nim właściwego stanu sanitarno-higienicznego tj. prawidłowego układu funkcjonalnego, właściwej wymiany powietrza, właściwego oświetlenia, wody o parametrach odpowiadających jakości wody do spożycia, prawidłowej gospodarki ściekami i odpadami.

Stwierdzić należy, że część obiektów, których zakończenie realizacji zostało zgłoszone nie spełniało wszystkich wymagań z zakresu wymagań sanitarno-higienicznych. Często obiekty nie były przygotowane do odbioru z uwagi na trwające w nich prace budowlano-wykończeniowe.

Niejednokrotnie wydanie pozytywnej opinii możliwe było dopiero po wyeliminowaniu przez inwestorów nieprawidłowości i uchybień stwierdzanych w trakcie oględzin obiektów.

Po dokonaniu odbioru nadzór nad obiektem przejmuje właściwa sekcja nadzoru bieżącego.

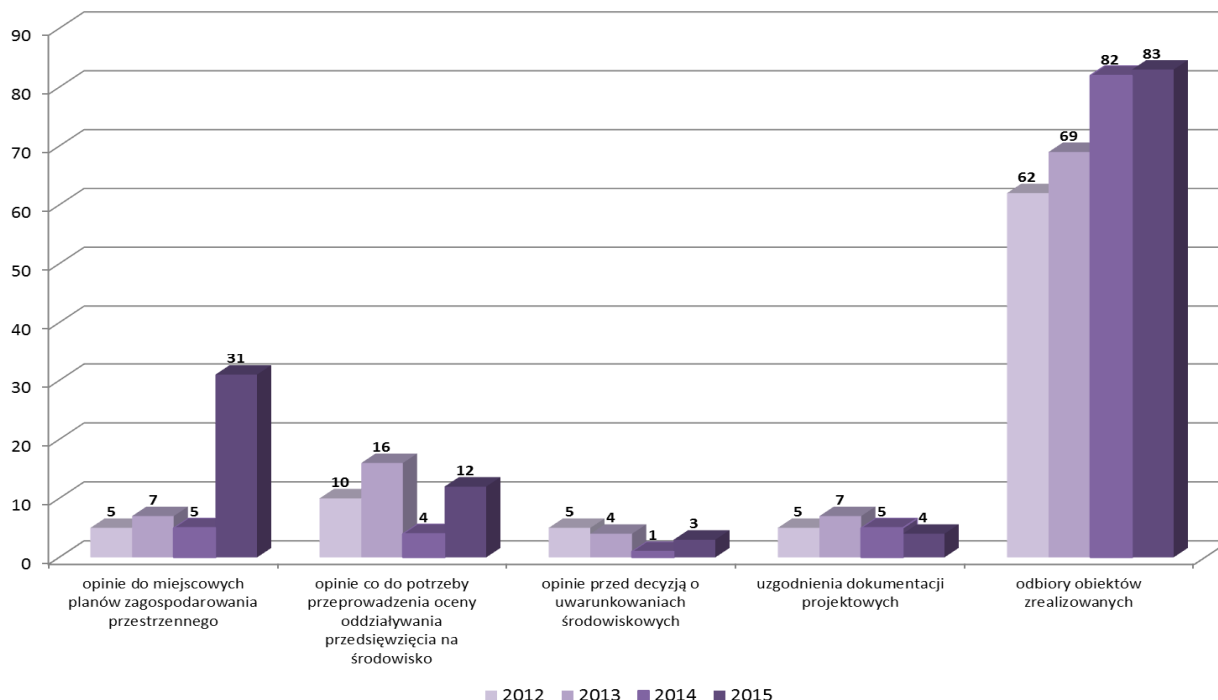
Tabela nr 1

Zestawienie liczbowe działalności zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w 2015 r.:

Opinie dot. uzgodnienia planów zagospodarowania przestrzennego	31
Opinie co do potrzeby przeprowadzenia oceny o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko	12
Opinie przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach	3
Uzgodnienia dokumentacji projektowych	4
Odbiory obiektów zrealizowanych	83

Wykres nr 1

Działalność pionu Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego w latach 2012-2015

Podsumowanie:

Rola zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w Państwowej Inspekcji Sanitarnej, choć różni się od działań innych komórek jest bardzo ważna. Zadania wykonywane w ramach sprawowania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego mają charakter profilaktyczny, zmierzający do ochrony zdrowia ludzi przebywających w obszarze i sąsiedztwie planowanych przedsięwzięć

inwestycyjnych. Polegają one na kontroli przestrzegania wymagań higienicznych i zdrowotnych w procesach planowania, projektowania i realizacji różnego rodzaju zamierzeń inwestycyjnych.

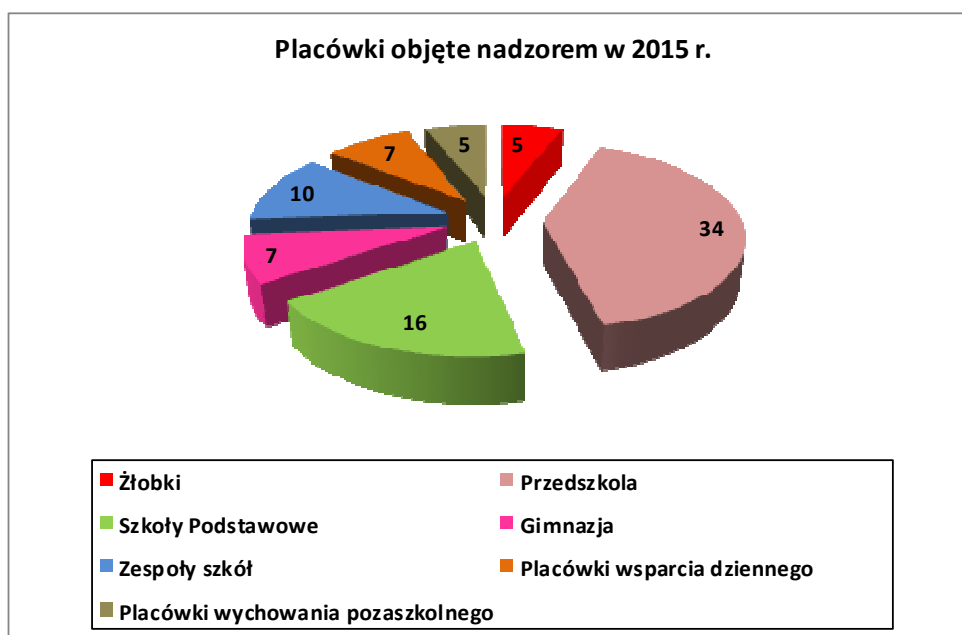
Uzgadniając planowane przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko egzekwowano rozwiązania, zapewniające bezpieczeństwo zdrowotne i właściwe warunki życia ludzi znajdujących się w ich sąsiedztwie.

Ważną rolę w zapewnieniu zdrowia publicznego odgrywa także prawidłowe zaprojektowanie i wykonanie obiektów budowlanych. Działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tychach, w tym zakresie, obejmowały uzgadnianie dokumentacji projektowych obiektów budowlanych oraz odbiory obiektów zrealizowanych, poprzez egzekwowanie rozwiązań zapewniających bezpieczeństwo zarówno pracowników jak i ludzi korzystających ze świadczonych usług.

7. OCENA PLACÓWEK NAUCZANIA I WYCHOWANIA

W 2015 r. Sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży bieżącym nadzorem sanitarnym objęła **84** placówki nauczania i wychowania z powiatu mikołowskiego. Placówki objęte stałym nadzorem sanitarnym to przede wszystkim szkoły wszystkich typów i stopni, a także żłobki, przedszkola, placówki pracy pozaszkolnej i inne zakłady. Przeprowadzono **101** kontroli bieżącego stanu sanitarno-higienicznego.

Wykres nr 1

Ocena stan sanitarno-techniczny placówek

W trakcie przeprowadzonych kontroli sanitarnych stwierdzono nieprawidłowości techniczne takie jak: w złym stanie technicznym stolarka drzwiowa, brudne, zakurzone ściany i sufity w pomieszczeniach szkolnych i przedszkolnych, w złym stanie technicznym ogrodzenie, zniszczona, wyeksploatowana armatura sanitarna.

Kontrole, które wykazywały nieprawidłowości kończyły się wszczęciem postępowania administracyjnego lub wydaniem zaleceń pokontrolnych.

W 2015 r. przeprowadzono generalny remont Przedszkola Nr 5 im. Krainy Bajek Mikołów-Bujaków ul. Ks. Górka 27 (remont sanitariatów, malowanie ścian i sufitów, wymiana podłóg, adaptacja pomieszczenia na poddaszu).

W większości szkoły prowadzą zajęcia lekcyjne w systemie jednozmianowym, ale w związku z obowiązkiem szkolnym dla 6-latków zwiększyła się liczba szkół w których zajęcia odbywają się w systemie dwuzmianowym.

Temperatura pomieszczeń lekcyjnych/sal zajęć mierzona w okresie grzewczym była prawidłowa.

Warunki do utrzymania higieny osobistej

Wszystkie nadzorowane placówki posiadają podłączenie do sieci wodociągowej, natomiast 10 placówek posiada zbiornik bezodpływowy (szambo).

Stan sanitarno-higieniczny placówek oświatowo-wychowawczych ulega systematycznej poprawie. Dostępność do środków czystości (papier toaletowy, ręczniki jednorazowego użytku/suszarki do rąk oraz mydło w płynie) w nadzorowanych placówkach jest zadowalająca. Na terenie powiatu mikołowskiego wszystkie placówki zapewniają dostęp do bieżącej ciepłej wody w łazienkach dla dzieci oraz w sanitariatach dla uczniów oraz zachowane są standardy dostępności do urządzeń sanitarnych.

W dalszym ciągu napływają informacje od rodziców lub opiekunów prawnych dotyczące występowania wszawicy wśród dzieci i młodzieży. Pielęgniarki szkolne dokonują przeglądów czystości skóry głów uczniów w gabinecie po uzyskaniu pisemnej zgody od rodziców. W przypadku braku zgody obowiązek ten spoczywa na rodzicach, którzy nie zawsze stosują się do zaleceń wydanych przez pielęgniarkę szkolną.

Infrastruktura do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego

Sprawowano nadzór nad warunkami do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w szkołach - 25 placówek posiada szkolny zespół sportowy, w skład którego wchodzi: sale gimnastyczne, przebieralnie, natryskownie, ustępy, magazynki sprzętu sportowego oraz boiska sportowe, 7 szkół posiada infrastrukturę do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego bez zaplecza sanitarnego (natryskownia).

Mimo posiadania własnej infrastruktury 20 szkół prowadzi zajęcia z wychowania fizycznego poza placówką (hala sportowa, basen, siłownia, boisko, lodowisko, stadion).

Podobnie jak w latach ubiegłych w dalszym ciągu niewielki procent uczniów korzysta z natrysków po lekcjach z wychowania fizycznego. Najczęściej natryski wykorzystywane są po dodatkowych zajęciach sportowych.

W 2015 r. oddano do użytku kompleks sportowy wybudowany w ramach projektu „Budowa boiska wielofunkcyjnego wraz z bieżnią przy Zespole Szkół w Orzeszu”. W miejscu dawnego boiska, nieużywanego ze względu na zły stan techniczny, powstał wielofunkcyjny obiekt sportowy Są tu pełnowymiarowe boiska do piłki ręcznej oraz siatkowej i dwa boiska do koszykówki. Do tego jest 60-metrowa bieżnia prosta, skocznia do skoku w dal oraz stanowisko do rzutu kulą.

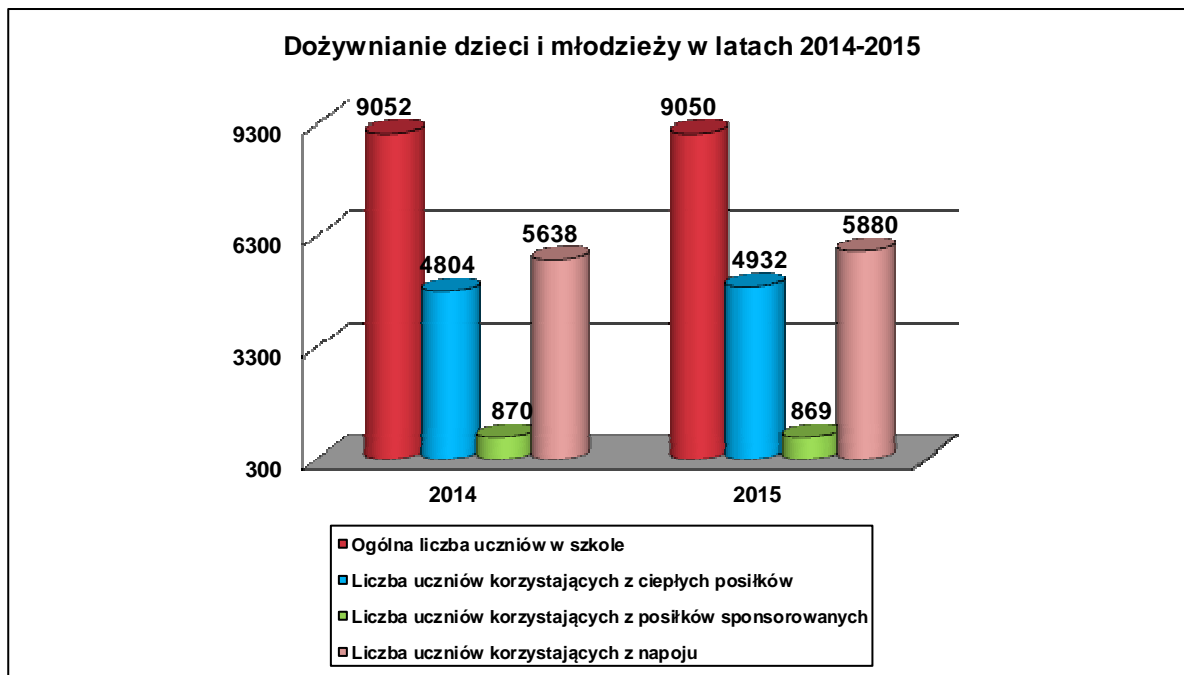

Dożywianie dzieci i młodzieży

Prowadzono ocenę dożywiania dzieci i młodzieży szkolnej z uwzględnieniem dożywiania sponsorowanego. Na terenie powiatu mikołowskiego 32 szkoły prowadziły dożywianie w formie posiłków jedno lub dwudaniowych, z których korzystało 4932 uczniów (w 2014 r. - 4804).

Z posiłków dofinansowanych w 2015r. skorzystało **869** uczniów (w 2014 r. – **870**). Natomiast „mleko” lub „herbatę” prowadziły **21** szkoły dla **5880** uczniów (w 2014 r. – **5638**).

Wykres nr 2

Nadzór nad substancjami i preparatami chemicznymi

W 2015 r. nadal prowadzono ocenę realizacji wymogów w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji i preparatów chemicznych w szkołach. We wszystkich kontrolowanych szkołach substancje chemiczne i ich mieszaniny oznakowane były w sposób widoczny, umożliwiając ich identyfikację, oraz posiadały wymagane karty charakterystyk. W pracowniach chemicznych znajdowały się również aktualne spisy przechowywanych substancji chemicznych. Nauczyciele chemii zostali wyposażeni w środki ochrony indywidualnej. W bieżącym roku sprawozdawczym w ani jednej ze skontrolowanych szkół nie stwierdzono nieprawidłowości związanych z przechowywaniem preparatów chemicznych w szkołach.

Ocena dostosowania mebli szkolnych i przedszkolnych do wzrostu dzieci.

W 2015 r. dokonano oceny dostosowania mebli przedszkolnych i szkolnych do wzrostu dzieci/uczniów. Skontrolowano pod tym względem:

- 2 przedszkola (2 oddziały), w których zmierzono **39** dzieci – z czego **21** dzieci siedziało nieprawidłowo (2 oddziały), co stanowi 54%,
- 1 zespół szkół (6 oddziałów), w których zmierzono **126** dzieci/uczniów – z czego **80** siedziało nieprawidłowo (6 oddziałach), co stanowi 63%.

O wynikach oceny dostosowania mebli edukacyjnych do zasad ergonomii poinformowano poszczególne organy administracji samorządowej polecając podjęcie działań mających na celu poprawę istniejącego stanu. Z otrzymanych pisemnych informacji wynika, iż większość dyrektorów podjęło stosowne kroki w celu poprawy sytuacji w tym zakresie, zapewniali, że systematycznie dokonywane będą zakupy mebli edukacyjnych odpowiednio dostosowanych do wzrostu uczniów.

Odnotowuje się systematyczną poprawę w zakresie wyposażenia placówek w nowy i bezpieczny – certyfikowany sprzęt sportowy oraz meble edukacyjne.

Higieniczna ocena tygodniowych rozkładów zajęć.

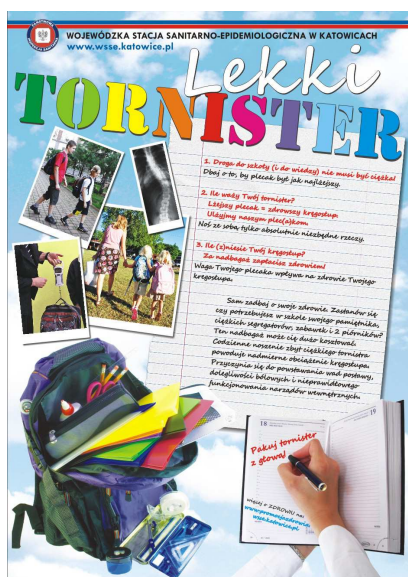
W 2015 r. dokonano higienicznej oceny rozkładów zajęć, skontrolowano:

- 5 szkół podstawowych - **31** oddziałów, w których nie stwierdzono nieprawidłowości,
- 2 zespoły szkół - **22** oddziały, w tym w **2** oddziałach stwierdzono nieprawidłowości tj. 9 %.

Z powyższego wynika, że w 1 szkole rozkłady zajęć nie uwzględniają wymogów § 4 ust.1 i 2 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003 r. Nr 6 poz. 69 z późn. zm.).

W porównaniu do roku ubiegłego odnotowaną znaczną poprawę w rozkładach zajęć.

Akcję ważenia tornistrów/plecaków uczniów szkół podstawowych

W 2015 r. pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Tychach w ramach badań problemowych przeprowadzili ważenie tornistrów/plecaków uczniów szkół podstawowych.

Do analizy przyjęto proporcję wagi tornistra do masy noszącego go ucznia. Badanie przeprowadzono na grupie **109** uczniów (7 oddziałów) Szkoły Podstawowej Nr 8 im. Bolesława Chrobrego w Orzeszu-Mościskach ul. Chrobrego 64, w tym **63** uczniów posiadało tornister/plecak o wadze przekraczającej 10% masy ciała tj. **58 %**.

Akcja miała na celu oszacowanie skali istniejącego problemu dotyczącego zbyt ciężkich tornistrów i ustalenie rzeczywistego obciążenia uczniów szkół podstawowych.

Opieka medyczna w szkołach

W czasie prowadzonych kontroli sanitarnych we wszystkich szkołach kontrolą objęto również gabinety profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. Stan sanitarno-higieniczny i techniczny skontrolowanych pomieszczeń wraz z wyposażeniem nie budził zastrzeżeń. Wszystkie gabinety posiadają umywalki zaopatrzone w bieżącą zimną i ciepłą wodę. Pielęgniarki szkolne dokonują przeglądów czystości skóry głów uczniów w gabinecie po uzyskaniu pisemnej zgody od rodziców. W przypadku braku zgody obowiązek ten spoczywa na rodzicach.

Ocena w zakresie przestrzegania zakazu palenia tytoniu

Podczas prowadzonych kontroli zwracano uwagę na przestrzeganie przepisów ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych. We wszystkich placówkach obowiązuje całkowity zakaz palenia tytoniu.

Organizacja wypoczynku letniego i zimowego

W 2015 r. zimowy i letni wypoczynek dla dzieci i młodzieży zorganizowany był w formie wyjazdowej jak i w miejscu zamieszkania. Przeważał wypoczynek w miejscu zamieszkania, którego celem było zapewnienie opieki i rekreacji dzieciom pozostającym w mieście. Przygotowany został specjalny program zajęć na którego składały się m.in. wycieczki po okolicy, wyjścia do kina, na basen, wycieczki autokarowe, warsztaty plastyczne, konkursy i turnieje, wycieczki piesze, spotkania z ciekawymi ludźmi.

W związku ze zwiększoną liczbą zatruć spowodowanych substancjami psychoaktywnymi tzw. dopalaczami rozpowszechniano plakaty oraz ulotki dotyczące skutków ich zażywania.

Na stronie internetowej PSSE w Tychach zamieszczono następujące informacje:

- 1) informacja oraz zaproszenie dla organizatorów nieodpłatnego wypoczynku dla dzieci i młodzieży w miejscu zamieszkania do udziału w konkursie pod nazwą „Wakacje: bezpiecznie, zdrowo i zabawnie”;
- 2) Bezpieczne Wakacje:
  - Ulotka Nasze dzieci i zagrożenia
  - 5 kroków do bezpiecznej żywności
  - Brązowo ale czy zdrowo,
  - Stop dopalaczom – ulotka dla rodziców
  - informacja nt. skutków zdrowotnych wynikających z nadmiernego promieniowania ultrafioletowego (UV)
  - Zasady bezpieczeństwa podczas upałów
- 3) Stanowisko Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – Państwowego Zakładu Higieny dot. bezpieczeństwa zdrowotnego dzieci oraz osób korzystających z fontann ulicznych (w aspekcie występowania potencjalnych zagrożeń mikrobiologicznych w wodzie pozostającej w obiegu tych obiektów).

Podsumowując, w czasie wakacji letnich i ferii zimowych wypoczynki dla dzieci i młodzieży przebiegał sprawnie, nie odnotowano rażących uchybień sanitarnych.

Wnioski:

- 1) Warunki sanitarno-higieniczne w placówkach nauczania i wychowania ulegają systematycznej poprawie. Jednak w dalszym ciągu stwierdza się nieprawidłowości z zakresu stanu sanitarno-technicznego części pomieszczeń.
- 2) Kontrole, które wykazywały nieprawidłowości kończyły się wszczęciem postępowania administracyjnego lub wydaniem zaleceń pokontrolnych. Z uwagi na znaczną ilość decyzji prolongujących istnieje konieczność terminowego realizowania zarządzeń decyzji PPIS w Tychach.
- 3) Problemem pozostaje utrzymanie higieny po zajęciach z wychowania fizycznego. Pomimo zapewnienia coraz to lepszych warunków uczniowie nie korzystają z urządzeń natryskowych po zajęciach z wychowania fizycznego.
- 4) Nadal pozostaje problem dostosowania mebli szkolnych i przedszkolnych do wzrostu dzieci i młodzieży.

- 5) Istnieje konieczność działań edukacyjno-informacyjnych w placówkach oświatowo-wychowawczych w zakresie przeciwdziałanie szerzenia się chorób pasożytniczych przede wszystkim wszawicy i świerzbu.

8. DZIAŁALNOŚĆ OŚWIATOWO – ZDROWOTNA

Sekcja Oświaty Zdrowotnej w 2015 r. realizowała swoje działania poprzez kształtowanie odpowiednich postaw i zachowań zdrowotnych wśród społeczeństwa przez inicjowanie, organizowanie, prowadzenie, koordynowanie i nadzorowanie interwencji programowych i nieprogramowych.

Działania programowe były skierowane przede wszystkim do dzieci i młodzieży, natomiast interwencje nieprogramowe do ogółu społeczeństwa.

Kierunki promocji zdrowia realizowano zgodnie z planem pracy na 2015 r. z uwzględnieniem sytuacji epidemiologicznej oraz potrzeb zdrowotnych mieszkańców z terenu objętego nadzorem przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tychach.

W 2015 r. realizowano następujące interwencje programowe i nieprogramowe.

Program „Trzymaj Formę!”

W roku szkolnym 2014/2015 szkoły zgłoszone do programu realizowały IX edycję programu, którego celem jest edukacja w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej i ich rodzin poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety, w oparciu o odpowiedzialność indywidualną i wolny wybór jednostki. Program kierowany jest do szkół gimnazjalnych oraz klas V-VI szkół podstawowych. Realizacja programu oparta jest na metodzie projektu.

Program „Trzymaj Formę!” współorganizowany jest przez Główny Inspektorat Sanitarny oraz Stowarzyszenie „Polska Federacja Producentów Żywności” w ramach realizacji strategii WHO dotyczącej diety, aktywności fizycznej i zdrowia.

W roku szkolnym 2014/2015 program realizowany był pod hasłem *„Rodzino! Trzymaj Formę!”* i miał na celu zwiększenie (za pośrednictwem dzieci) zaangażowania rodziców i opiekunów w realizację programu. IX edycja programu została wyposażona w poradnik dla nauczyciela, książeczki dla uczniów, plakat „Talerz zdrowia”, broszurę skierowaną dla rodziców dzieci biorących udział w programie edukacyjnym.

W powiecie mikołowskim program był realizowany przez 4 szkoły podstawowe i 7 szkół gimnazjalnych.

Realizacja Programu Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w 2015 r.

W Polsce, mimo cyklicznych działań profilaktycznych, każdego roku z powodu palenia tytoniu umiera średnio 67 tysięcy dorosłych osób (51 tysięcy mężczyzn i 16 tysięcy kobiet). Tylko w 2010 r. liczba zgonów spowodowanych wystąpieniem wyłącznie nowotworu płuca powstałego na skutek palenia wyniosła ponad 19 tysięcy (15 tysięcy mężczyzn i 4,6 tysiąca kobiet).

Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w Polsce określa priorytetowe cele i zadania na lata 2014-2018, na jakich powinny opierać się działania związane z redukcją zagrożeń wynikających z palenia tytoniu w Polsce. Podstawą prawną niniejszego programu jest art. 4 ust. 1 ustawy z 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. z 1996 r. Nr 10, poz. 55, z późn.zm.).

Celem głównym programu jest zmniejszenie zachorowań, inwalidztwa i zgonów wynikających z palenia tytoniu w Polsce poprzez zmniejszenie ekspozycji na dym tytoniowy (aktywne i bierne palenie).

W ramach realizacji programu co roku realizowane są kampanie edukacyjne adresowane do ogółu społeczeństwa, które koncentrują uwagę na działaniach służących ograniczaniu palenia tytoniu i ochronie praw niepalących. Są także dobrym sposobem motywowania osób palących do podejmowania decyzji o zaprzestaniu palenia.

Przykładem skutecznych działań edukacyjnych, realizowanych przez Powiatową Stację Sanitarno - Epidemiologiczną w Tychach są coroczne obchody Światowego Dnia Bez Tytoniu (31 maja) oraz Światowego Dnia Rzucania Palenia (trzeci czwartek listopada).

W 2015 r. liczba przeprowadzonych kontroli sprawdzających przestrzeganie zakazu palenia tytoniu w miejscach objętych prawnym zakazem palenia na terenie nadzorowanym przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tychach wyniosła 937. Kontrole te nie stwierdziły uchybień w tym zakresie.

W dniu 14.08.2015 r. pracownicy Sekcji Oświaty Zdrowotnej PSSE w Tychach zorganizowali stoisko informacyjno – edukacyjne na Otwartym Kąpielisku Miejskim w Mikołowie. Na stoisku informacyjno-edukacyjnym dostępne były materiały dotyczące głównie środków zastępczych tzw. dopalaczy oraz uzależnienia od tytoniu, alkoholu, bezpiecznego spędzania czasu wolnego, bezpiecznego korzystania z promieni słonecznych. Chętne osoby mogły skorzystać z pomiarów zawartości CO w wydychanym powietrzu u palaczy oraz brały udział w ćwiczeniach profilaktycznych z użyciem alkohogoli i narkogoli.

Przedszkolny Program Edukacji Antytytoniowej „Czyste powietrze wokół nas”

Głównym celem programu jest wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy oraz zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub, gdy dorośli palą przy nich tytoń. Adresatami programu są dzieci w wieku 5 – 6 lat uczęszczające do przedszkoli oraz ich rodzice i opiekunowie.

W 2015 r. na terenie powiatu mikołowskiego program był realizowany w 8 przedszkolach. Program oceniany jest przez koordynatorów jako ciekawy i bardzo potrzebny, oddziałuje profilaktycznie na dzieci, pouczająco i mobilizująco na rodziców. Dzieci aktywnie uczestniczyły we wszystkich oferowanych zajęciach, wykazując się znajomością tematu. Zajęcia są w różny sposób urozmaicane przez koordynatorów np. muzyką klasyczną, bajkami relaksacyjnymi, dodatkowymi ilustracjami oraz dodatkowymi zabawami ruchowymi. Dzieciom bardzo podoba się piosenka o Dinku (bohaterze programu). Program jest ciekawy i dostosowany do rozwoju poznawczego, aktywności, doświadczeń i potrzeb dzieci. W prosty sposób prezentował z pozoru bardzo trudną tematykę, jaką jest profilaktyka uzależnień. Dzieci po realizacji programu stały się bardziej wrażliwe na to, co dzieje się wokół nich oraz świadome tego, że mają prawo wymagać od innych, aby szanowali ich potrzeby oraz prawo do życia w zdrowym środowisku. Program

spełnia swoją edukacyjną funkcję oraz realizuje obszary podstawy programowej wychowania przedszkolnego.

„Znamię! Znam je?”

Jest to program wojewódzki przeznaczony dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Celem programu „Znamię! Znam je?” jest budowanie wśród młodzieży świadomości w zakresie profilaktyki czerniaka oraz odpowiedzialnych zachowań i prozdrowotnych postaw oraz upowszechnienie wiedzy o czerniaku – nowotworze złośliwym skóry. Organizatorami programu są: Wojewódzka Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Katowicach, Fundacja „Gwiazda Nadziei” oraz Akademia Czerniaka. Program na terenie powiatu mikołowskiego realizowany był w 2 szkołach ponadgimnazjalnych.

Program „Podstępne WZW”

W roku szkolnym 2014/2015 realizowany był program profilaktyki WZW B i C dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

Celem głównym programu jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadgimnazjalnych wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu B i C.

Cele szczegółowe:

- przekazanie wiedzy na temat ryzyka zakażenia HBV i HCV,
- uświadomienie zagrożeń i zasad profilaktyki w tym zakresie,
- pobudzenie do refleksji nad odpowiedzialnością dot. zachowań zdrowotnych własnych i innych ludzi.

Na terenie powiatu pszczyńskiego program realizowany był w 2 szkołach ponadgimnazjalnych.

Program „Wybierz Życie – Pierwszy Krok”

W 2015r. realizowana była kolejna edycja programu „Wybierz Życie – Pierwszy Krok”, która kierowana była do uczniów szkół ponadgimnazjalnych ich rodziców i opiekunów oraz kadry pedagogicznej. Celem programu było zmniejszenie występowania raka szyjki macicy i umieralności na tę chorobę oraz zwiększenie poziomu wiedzy na temat profilaktyki raka szyjki macicy i roli wirusa HPV w jego powstawaniu.

Z terenu powiatu mikołowskiego program realizowały 2 szkoły ponadgimnazjalne: I Liceum Ogólnokształcące im. Karola Miarki w Mikołowie oraz Zespół Szkół Energetycznych i Usługowych w Łaziskach Górnych.

Program „Żywienie na wagę zdrowia”

Program „Żywienie na wagę zdrowia” podejmuje problematykę przeciwdziałania złym nawykom żywieniowym wśród dzieci i młodzieży. Nieprawidłowe żywienie, mała aktywność fizyczna oraz nadwaga i otyłość są powodem dramatycznych konsekwencji dla rozwoju psychofizycznego dzieci i młodzieży oraz powodem wielu chorób w wieku dorosłym (cukrzyca, choroby układu krążenia, nowotwory złośliwe, osteoporoza). Choroby te określane są mianem przewlekłych chorób niezakaźnych lub chorób żywieniowozależnych.

Celem głównym programu jest wspieranie prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży poprzez odżywianie i propagowanie aktywności fizycznej.

Cele szczegółowe programu:

- poprawa jakości żywienia dzieci i młodzieży w żłobkach, przedszkolach i szkołach,
- podniesienie świadomości rodziców w kwestii „odżywianie dzieci i ich aktywność fizyczna, a pozytywne skutki zdrowotne w przyszłości”.

Program „Żywnie na wagę zdrowia” realizowały 3 placówki oświatowo – wychowawcze z terenu powiatu mikołowskiego.

Profilaktyka HIV/AIDS

Działania dotyczące tematyki HIV/AIDS realizowane są w oparciu o „Harmonogram Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS opracowany na lata 2012-2016”.

Profilaktyka pierwszorzędowa dotyczy wszystkich działań zmierzających do zmniejszenia prawdopodobieństwa zakażenia HIV. Jej celem edukacyjnym jest zmiana postaw i zachowań ludzi w zakresie dbania o swoje zdrowie, a także pomoc w radzeniu sobie z wymogami życia i przeciwdziałanie negatywnym wpływom otoczenia. Koncentruje się na minimalizowaniu czynników ryzyka.

W ramach profilaktyki HIV/AIDS kontynuowano społeczną kampanię informacyjną skierowaną do środowisk medycznych, w szczególności lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej, lekarzy ginekologów oraz pielęgniarek i położnych, a poprzez te grupy zawodowe do ogółu społeczeństwa.

Hasło kampanii to „Znam rekomendację PTN AIDS. Zalecam test na HIV”. Celem kampanii było zachęcenie do poznania i stosowania aktualnej wiedzy nt. zakażeń HIV i zapobiegania AIDS oraz zalecenia badań w kierunku HIV, zgodnie z rekomendacjami Polskiego Towarzystwa Naukowego AIDS. W okresie wakacyjnym rozpropagowano materiały dotyczące m. in. HIV/AIDS skierowane do organizatorów kolonii i półkolonii.

Edukację i poradnictwo prowadzono również na stoisku informacyjno-edukacyjnym podczas Kampanii Społecznej „Łańcuch Czystych Serc”, która odbyła się 15 września 2015 r. na Rynku w Mikołowie. Akcja miała na celu zachęcenie młodzieży do przeciwstawienia się narkomanii, alkoholizmowi, przemocy, HIV/AIDS oraz nietolerancji.

„Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych”

Państwowa Inspekcja Sanitarna jest współrealizatorem Projektu „Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych”, współfinansowanego z funduszy szwajcarskich w ramach Szwajcarsko – Polskiego Programu Współpracy.

Projekt rozpoczął się 1 lipca 2012 r. i potrwa do końca grudnia 2016 r. na terenie całej Polski. Głównym celem projektu jest ograniczenie używania tytoniu, alkoholu i innych substancji psychoaktywnych. Grupą docelową są kobiety w wieku prokreacyjnym, tj. między 15 a 49 rokiem życia. Pozostałymi beneficjentami projektu są rodziny kobiet z grupy docelowej, lekarze, nauczyciele, uczniowie szkół ponadgimnazjalnych, pracownicy wybranych zakładów pracy, a także ogół społeczeństwa będący adresatem kampanii społecznej.

Jednym z komponentów pięcioletniego Projektu „Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych” jest program edukacyjny „ARS, czyli jak dbać o miłość?”. Celem programu edukacyjnego jest dostarczenie uczestnikom wiedzy promocyjnej w kształtowaniu zdrowego stylu życia, kształtowanie umiejętności, kompetencji i postaw w unikaniu używania substancji psychoaktywnych. Z terenu powiatu mikołowskiego program „ARS, czyli jak dbać o miłość?” realizowały 4 szkoły ponadgimnazjalne.

Program profilaktyki uniwersalnej "Smak życia czyli debata o dopalaczach"

Program autorstwa dr Krzysztofa Wojcieszka, przygotowany z inicjatywy Ministerstwa Zdrowia oraz Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii.

Program skierowany jest do uczniów szkół gimnazjalnych wszystkich klas oraz ich rodziców i opiekunów.

Celem programu jest:

- profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu psychoaktywnych środków zastępczych w środowisku dzieci i młodzieży;
- dostarczenie młodym ludziom w wieku 13-15 lat podstawowych informacji o kontekście używania tzw. dopalaczy i o samych „dopalaczach” w celu zwiększenia ostrożności uczestników i zmniejszania ich wartości na kontakty z tymi produktami;
- zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z korzystania z dopalaczy.

Na terenie powiatu mikołowskiego program realizuje 14 szkół gimnazjalnych.

Akcja „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”

"Zaszczep w sobie chęć szczepienia" to akcja informacyjna na temat szczepień ochronnych przygotowana przez Główny Inspektorat Sanitarny przy współpracy ekspertów w dziedzinie wakcynologii. Akcja ma na celu podniesienie wiedzy społeczeństwa na temat znaczenia szczepień w profilaktyce chorób zakaźnych, wzrost świadomości dotyczącej korzyści wynikających ze szczepień ochronnych oraz zwiększenie liczby poddających się szczepieniom profilaktycznym (obowiązkowym i zalecanym). Grupą docelową jest ogół społeczeństwa ze szczególnym uwzględnieniem rodziców dzieci w wieku 0-3 lat oraz dzieci przedszkolnych, studentów uczeni wyższych, osób starszych i osób podróżujących. Do podmiotów leczniczych z terenu nadzorowanego przez PPIS w Tychach rozdysponowano materiały edukacyjno – informacyjne w postaci ulotek.

"Mam świadomość jak być zdrowym"

Kampania edukacyjna „Mam świadomość jak być zdrowym” skierowana jest do właścicieli i pracowników gabinetów pielęgnacji urody w województwie śląskim. Inicjatorem powyższego przedsięwzięcia, którego celem jest zwiększenie wiedzy na temat zakażeń krwiopochodnych jest Śląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny. W wielu salonach fryzjerskich, gabinetach kosmetycznych oraz studiach tatuażu i kolczykowania wciąż brakuje wiedzy na temat zakażeń krwiopochodnych, przestrzegania zasad higieny czy procedur dekontaminacji narzędzi oraz sprzętu. Zakłady fryzjerskie, gabinety kosmetyczne, studia tatuażu i piercingu, chociaż kojarzą się głównie z pielęgnacją ciała, powinny być traktowane jak typowe gabinety zabiegowe. Wielu właścicieli takich zakładów ma tego świadomość, ale niestety nie wszyscy. Tymczasem, gdy w grę wchodzi zabiegi związane z naruszeniem tkanek, ryzyko zakażenia chorobami krwiopochodnymi jest naprawdę wysokie. W związku z powyższym PPIS w Tychach zorganizował 2 bezpłatne szkolenia na terenie powiatu mikołowskiego. Łącznie w szkoleniu uczestniczyło 50 osób z 46 salonów fryzjerskich, gabinetów kosmetycznych oraz studiów tatuażu i kolczykowania

"Światowy Dzień Zdrowia"

W 2015 r. tematem przewodnim „Światowego Dnia Zdrowia” było „Bezpieczeństwo żywności”, natomiast hasłem „Z pola na stół – uczynń jedzenie bezpiecznym”. Celem obchodów Światowego Dnia Zdrowia, poza bezpieczeństwem żywności w całym łańcuchu żywnościowym było również promowanie zasad *Codex Alimentarius*, które mówią o wysokich standardach

żywieniowych oraz wytycznych postępowania w przetwarzaniu i obrocie żywnością. W ramach akcji do placówek oświatowo-wychowawczych oraz pielęgniarek medycyny szkolnej wysłano informacje z tegorocznym hasłem roku wraz z prośbą o jego wyeksponowanie i podjęcie działań edukacyjno – informacyjnych.

„Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach”

W 2015 r. realizowano akcję, której celem było zwiększenie świadomości w zakresie zagrożenia dla zdrowia publicznego jakim jest antybiotykooporność, promowanie wiedzy na temat odpowiedzialnego stosowania antybiotyków oraz utrzymanie skuteczności dostępnych antybiotyków na użytek przyszłych pokoleń.

Do Niepublicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej z terenu nadzorowanego przez PPIS w Tychach rozdysponowano materiały edukacyjno – informacyjne w postaci ulotek i plakatów.

Dopalacze – Wypalacze „groźne narkotyki”

W 2015 r. Powiatowa Stacja Sanitarno –Epidemiologiczna w Tychach realizowała interwencję Dopalacze – Wypalacze „groźne narkotyki”, która miała na celu profilaktykę uzależnień i przeciwdziałanie rozszerzeniu psychoaktywnych środków zastępczych w środowisku młodzieży, jak również zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z korzystania z dopalaczy jako kluczowego zagrożenia dla zdrowia dzieci i młodzieży oraz podjęcie działań informacyjno – edukacyjnych w w/w zakresie.

Wśród ważniejszych przedsięwzięć w tym zakresie należy wymienić następujące działania:

- W dniu 24 lipca 2015 r. Sekcja Oświaty Zdrowotnej zorganizowała stoisko informacyjno-edukacyjne na terenie Ośrodka Rekreacyjno-Sportowego „Żabka” gdzie dostępne były materiały dotyczące głównie środków zastępczych tzw. dopalaczy oraz uzależnienia od tytoniu, alkoholu, bezpiecznego spędzania czasu wolnego, bezpiecznego korzystania z promieni słonecznych. Wykonywane były pomiary tlenu węgla w wydychanym powietrzu u palaczy oraz ćwiczenia profilaktyczne przy użyciu alkogogli i narkogogli. Podobna akcja odbyła się 14.08.2015 r. na Otwartym Kąpielisku Miejskim w Mikołowie.
- Na zaproszenie Stowarzyszenia Klub Abstynenta „Powrót” w Mikołowie Sekcja Oświaty Zdrowotnej wzięła udział w XII Mikołowskiej Powiatowej Kampanii Społecznej pt. „Łańcuch Czystych Serc- narkomanii, „dopalaczom”, alkoholizmowi, przemocy interpersonalnej, HIV/AIDS, nietolerancji- NIE, dobru – TAK”. Kampania miała miejsce w dniu 15 września 2015 r. na rynku w Mikołowie.

Podczas akcji zorganizowano stoisko informacyjno – edukacyjne, na którym dostępne były materiały dotyczące głównie środków zastępczych tzw. dopalaczy oraz uzależnienia od tytoniu, alkoholu, a także zagrożeń związanych z HIV/AIDS, HPV, ochrony przed kleszczami, korzyści związanych ze szczepieniami ochronnymi. Chętne osoby mogły skorzystać z pomiarów zawartości CO w wydychanym powietrzu u palaczy oraz brały udział w ćwiczeniach profilaktycznych z użyciem alkogogli i narkogogli.

- Dystrybucja materiałów edukacyjnych do organizatorów półkolonii i kolonii letnich.
- Działania edukacyjne w szkołach. Poprzez pielęgniarki szkolne przekazywano materiały edukacyjne. Według nadesłanych sprawozdań w szkołach odbywały się pogadanki, projekcje filmu „Kuzyn”, prelekcje, stworzono gazetki szkolne.

Współpraca na poziomie powiatowym:

- wewnątrz PIS: Sekcja Epidemiologii, Sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży, Sekcja Higieny Żywności i Przedmiotów Użytku, Sekcja Higieny Komunalnej, Sekcja Higieny Pracy, Oddział Promocji Zdrowia i Komunikacji Społecznej WSSE w Katowicach,
- z innymi jednostkami: Urząd Miasta Mikołowa, Urząd Miasta Łaziska Górne, Urząd Miasta Orzesze, Urząd Gminy Ornontowice, Urząd Gminy Wyry, Starostwo Powiatowe w Mikołowie, Straż Miejska w Mikołowie, Komenda Powiatowa Policji w Mikołowie, portal mikołowski, Stowarzyszenie Klub Abstynenta "Powrót" w Mikołowie, Szpital Powiatowy w Mikołowie, zakłady opieki zdrowotnej, dyrekcje przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych, organizatorzy letnich form wypoczynku dla dzieci i młodzieży, Pielęgniarki Szkolne SAN-VIT s.c., salony fryzjerskie, gabinety kosmetyczne oraz studia tatuażu i kolczykowania na terenie powiatu mikołowskiego, Otwarte Kąpielisko Miejskie w Mikołowie, Ośrodek Rekreacyjno-Sportowy „Zabka” w Łaziskach Górnych.

Zakres współpracy z powyższymi instytucjami obejmował włączanie się tych jednostek w realizację interwencji programowych i nieprogramowych na różnych etapach ich realizacji.

Wnioski:

1. Podczas wizytacji oświatowo - zdrowotnych przeprowadzonych przez pracowników Sekcji Oświaty Zdrowotnej można zauważyć, że na terenie powiatu placówki oświatowo - wychowawcze chętnie podejmują współpracę i realizują proponowane przez Powiatową Stację programy edukacyjne, wiele z nich dodatkowo urozmaica edukację własnymi przedsięwzięciami włączając do działań nie tylko uczniów, ale również całą społeczność szkolną oraz inne organizacje czy instytucje. Takie wielostronne podejście do tematów profilaktycznych procentuje pozytywnymi zmianami w postawach i zachowaniu dzieci i młodzieży.
2. Realizacja programów edukacyjnych w placówkach oświatowo – wychowawczych w porównaniu z ubiegłym rokiem pozostaje na podobnym poziomie. Niektóre placówki realizujące programy przez kilka lat, rezygnują z kontynuacji, ale w zamian za to chętnie przystępują do nowych przedsięwzięć prozdrowotnych.